

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky

**Rezortná koncepcia environmentálnej
výchovy, vzdelávania a osvetý
do roku 2025**

2015

Vydal: Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
Rok vydania: 2015
Autor: Ministerstvo životného prostredia SR a jeho rezortné organizácie
Zostavil: Slovenská agentúra životného prostredia, Banská Bystrica
Rozsah strán: 35

OBSAH

ÚVOD

ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK

1 VYMEDZENIE ZÁKLADNÝCH POJMOV A TERMÍNOV	7
2 STRATEGICKÉ DOKUMENTY V OBLASTI ENVIRONMENTÁLNEJ VÝCHOVY, VZDELÁVANIA A OSVETY ...	8
2.1 Medzinárodná a európska úroveň	9
2.2 Národná úroveň	10
3 ANALYTICKÁ ČASŤ	12
3.1 Všeobecná charakteristika EVVO na Slovensku	17
3.1.1 Formálna EVV	17
3.1.2 Neformálna EVVO	17
4 STRATEGICKÁ ČASŤ	19
4.1 Identifikácia cieľových skupín	19
4.2 Tri piliere pre zvyšovanie environmentálneho povedomia	22
4.2.1 Environmentálna výchova	22
4.2.2 Environmentálne vzdelávanie	22
4.2.3 Osveta	23
5 IDENTIFIKÁCIA HLAVNÉHO CIEĽA KONCEPCIE, CIEĽOV, OPATRENÍ A AKTIVÍT	26
6 IDENTIFIKÁCIA FINANČNÝCH ZDROJOV	32

PRÍLOHY

1. Podrobný prehľad aktivít rezortných organizácií MŽP SR
2. Zoznam subjektov / zariadení realizujúcich praktickú EVVO na Slovensku
3. Prehľad globálnych trendov EEA
4. Identifikácia hlavného cieľa RK EVVO, cieľov, opatrení a aktivít – časový rámec

ÚVOD

Rezortná koncepcia environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvetu (ďalej len RK EVVO) reaguje na aktuálne potreby a nové výzvy v oblasti starostlivosti o životné prostredie na Slovensku. Jej hlavným cieľom je vytvorenie fungujúceho uceleného systému environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvetu v rezorte životného prostredia, so zameraním na nosné cieľové skupiny a s využitím inovatívnych nástrojov pri zachovaní princípov udržateľného rozvoja.

Potreba novej koncepcie v tejto oblasti vyplýva z viacerých zásadných dôvodov:

- neaktuálnosť doteraz platnej koncepcie environmentálnej výchovy a vzdelávania, nedostatočný monitoring výsledkov aktivít a dopadov pôsobenia EVVO na Slovensku,
- nutnosť reagovať na nové témy a prioritné oblasti environmentálnej politiky, v súlade s modernými trendmi a prioritami v EÚ aj na Slovensku,
- súčasný záber adresátov výchovy je nedostatočný, nevyhnutná je potreba cielenia aktivít a pôsobenia na nové sociálne a profesijné skupiny, zvýšiť dôraz na neformálne aktivity a prístup verejnosti k informáciám,
- s novým rozpočtovým obdobím EÚ sa vynárajú nové možnosti financovania osvetových i vzdelávacích aktivít, preto je potrebné koncepciu zosúladiť s prioritami a potenciálom financovania,
- potreba lepšej koordinácie aktivít, či už prostredníctvom národných projektov, ale aj prostredníctvom lepšej spolupráce zainteresovaných subjektov, nielen v rámci rezortu MŽP SR,
- environmentálna výchova a vzdelávanie si vyžaduje využitie inovatívnych komunikačných nástrojov a kanálov, predovšetkým v jej neformálnej časti a pre mladšie cieľové skupiny.

Naplnenie hlavného cieľa RK EVVO bude realizované prostredníctvom piatich čiastkových cieľov, ich opatrení a aktivít, ktoré sú koncipované na troch základných pilieroch: environmentálna výchova, environmentálne vzdelávanie a osвета v oblasti starostlivosti o životné prostredie. Jednotlivé navrhované aktivity majú viesť identifikované cieľové skupiny ku komplexnému pochopeniu vzájomných vzťahov medzi človekom a starostlivosťou o životné prostredie, pochopenie nevyhnutného prechodu k udržateľnému rozvoju spoločnosti a zachovaniu jeho hodnôt, ale aj novým výzvam, akými sú zelená ekonomika a ochrana prírodného kapitálu Európy.

Súčasná platná Koncepcia environmentálnej výchovy a vzdelávania, schválená uznesením vlády SR č. 846/1997, už dostatočne nereaguje na aktuálne trendy v oblasti starostlivosti o životné prostredie, resp. reaguje len čiastkovo. Predložená RK EVVO by mala byť jedným z dôležitých dokumentov pre prípravu novej Koncepcie environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvetu na národnej úrovni. RK EVVO reaguje aj na legislatívu medzinárodných a európskych inštitúcií, z ktorej vyplývajú požiadavky na proces environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvetu.

ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK

CVČ	Centrum voľného času
CEA	Centrum environmentálnych aktivít, Trenčín
DAPHNE	Inštitút aplikovanej ekológie, Bratislava
EEA	European Environment Agency – Európska environmentálna agentúra
EMAS	Schéma Spoločenstva pre environmentálne manažérstvo a audit
ERDF	Európsky fond regionálneho rozvoja
ESF	Európsky sociálny fond
EVVO	Environmentálna výchova, vzdelávanie a osвета
EÚ	Európska únia
IUVENTA	Slovenský inštitút mládeže je organizácia priamo riadená Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR
KF	Kohézny fond
Koordinátor	
ENV	Koordinátor environmentálnej výchovy (v školách)
MAS	Miestna akčná skupina
MŠ	Materská škola
MŠVVaŠ SR	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
MVO	Mimovládna organizácia
MV SR	Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
MŽP SR	Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
Natura 2000	Sústava chránených území členských krajín Európskej únie (hlavným cieľom jej vytvorenia je zachovanie prírodného dedičstva, ktoré je významné nielen pre príslušný členský štát, ale najmä pre EÚ ako celok)
NEAP	Národný environmentálny akčný program
NO	Nezisková organizácia
NP	Národný projekt
NR SR	Národná rada Slovenskej republiky
OECD	Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj
OPaK	Ochrana prírody a krajiny
OP KŽP	Operačný program Kvalita životného prostredia
OSN	Organizácia Spojených národov
OÚ	Okresný úrad
OZ	Občianske združenie
PKV	Program kontinuálneho vzdelávania
RK EVVO	Rezortná koncepcia environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvetu
SAŽP	Slovenská agentúra životného prostredia
SBM	Slovenské banské múzeum
SEV	Stredisko environmentálnej výchovy
SGUDŠ	Štátny geologický ústav Dionýza Štúra
SHMÚ	Slovenský hydrometeorologický ústav
SVP, š. p.	Slovenský vodohospodársky podnik, štátny podnik
SMOPaJ	Slovenské múzeum ochrany prírody a jaskyniarstva
SOER 2010	The European environment – state and outlook 2010 – Životné prostredie Európy – stav a perspektíva 2010
SOSNA	Centrum trvalo udržateľných alternatív, Družstevná pri Hornáde
SR	Slovenská republika
SŠ	Stredná škola
STU	Slovenská technická univerzita
ŠEP	Štátna environmentálna politika

ŠŠI	Štátna školská inšpekcia
ŠOP SR	Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky
Špirála	Mimovládna, nezisková organizácia založená ako záujmové združenie právnických osôb
ŠVP	Štátny vzdelávací program
TIK	Turistická informačná kancelária
TUR	Trvalo udržateľný rozvoj
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization – Organizácia Spojených národov pre výchovu, vedu a kultúru
VŠ	Vysoká škola
VÚC	Vyšší územný celok
VÚVH	Výskumný ústav vodného hospodárstva
ZMOS	Združenie miest a obcí Slovenska
ZOO Bojnice	Zoologická záhrada Bojnice
ZŠ	Základná škola
ŽIVICA	Mimovládna nezisková organizácia, ktorá inšpiruje k zmene
7 EAP	7 Environmentálny akčný program

1 VYMEDZENIE ZÁKLADNÝCH POJMOV A TERMÍNOV

BAT technológie – the Best Available Technology – najlepšia dostupná technológia; BAT predstavuje najlepšiu doposiaľ vynájdenu technológiu dostupnú z hľadiska technického a ekonomického; o BAT sa často hovorí v prípade, že sa jedná o riešenie nejakého problému zasahujúceho často negatívne do životného prostredia.

Ekológia – vedný odbor biológie, ktorý skúma vzťahy medzi organizmami a životným prostredím a vzťahy medzi živými organizmami navzájom.

EMAS – schéma Spoločenstva pre environmentálne manažérstvo a audit (EMAS) je dobrovoľným nástrojom environmentálneho manažérstva pre organizácie, ktoré chcú zhodnocovať a zlepšovať svoje environmentálne správanie. EMAS je spoľahlivým a efektívnym manažérskym nástrojom na trhu pre organizácie, ktoré chcú zlepšovať svoje environmentálne správanie prostredníctvom pridanej hodnoty oproti požiadavkám systémov environmentálneho manažérstva podľa medzinárodnej normy EN ISO 14001.

Emisie – priame alebo nepriame vypustenie znečisťujúcej látky do ovzdušia. Znečisťujúca látka je akákoľvek látka vnášaná ľudskou činnosťou priamo alebo nepriamo do ovzdušia, ktorá má alebo môže mať nepriaznivé účinky na zdravie ľudí alebo životné prostredie, okrem látky, ktorej vnášanie do životného prostredia je upravené osobitným predpisom (Zákon č. 137/2010 Z. z. o ovzduší).

Environmentalistika – navrhuje a realizuje koncepčné, legislatívne, organizačné, investičné, výchovno-vzdelávacie a ďalšie opatrenia v oblasti ochrany a tvorby životného prostredia.

Environmentálna gramotnosť – predstavuje osvojenie si poznatkov a zručností v oblastiach získavania informácií, výskumu, kritického myslenia, riešenia problémov a rozhodovania. Gramotný občan je schopný použiť naučené k budúcemu štúdiu, práci, vo voľnom čase, každodennom živote a pri celoživotnom vzdelávaní.

Environmentálna výchova – vedie žiakov ku komplexnému pochopeniu vzájomných vzťahov medzi organizmami a vzťahom človeka k životnému prostrediu. Ide o rozvíjanie a najmä pochopenie nevyhnutného prechodu k udržateľnému rozvoju spoločnosti.

Environmentálne povedomie – zvyšovanie poznatkov a informácií o aktuálnom stave prírody, ekologických trendoch, vývoji, formách myslenia a tradíciách v oblasti starostlivosti o životné prostredie.

Environmentálne vzdelávanie – v najširšom slova zmysle predstavuje inštitucionalizovaný spôsob odovzdávania poznatkov o životnom prostredí. Formuje celkovú mozaiku vzťahov medzi človekom, spoločnosťou a prírodou.

Formálna environmentálna výchova – environmentálna výchova je v oficiálnom výchovno-vzdelávacom systéme na Slovensku zakomponovaná od roku 1996, kedy začali platiť nad-predmetové osnovy environmentálnej výchovy. Vznikol tým oficiálny rámec definujúci formálne vzdelávanie environmentálnej výchovy a stanovujúci ciele v oblasti vedomostí, zručností a postojov a aj základný obsah environmentálnej výchovy.

Formálne vzdelávanie – vzdelávanie, ktoré sa uskutočňuje v organizovanom a štruktúrovanom prostredí osobitne určenom na vzdelávanie a jeho výsledkom je zvyčajne udelenie kvalifikácie, napr. v podobe vysvedčenia, osvedčenia alebo diplomu; zahŕňa systémy všeobecného vzdelávania.

Introdukované dreviny – nepôvodné dreviny, ktoré boli do našich lesov privezené.

Invázne dreviny – sú nepôvodné druhy, ktoré sa samovoľne šíria a vytláčajú pôvodné druhy z ich prirodzených biotopov a znižujú biologickú rozmanitosť.

Kontinuálne vzdelávanie – kontinuálne vzdelávanie pedagogických a odborných zamestnancov ako súčasť celoživotného vzdelávania je sústavný proces nadobúdania vedomostí, zručností a spôsobilostí. Jeho cieľom je získavať, obnovovať, zdokonaľovať, rozširovať a dopĺňať profesijné kompetencie potrebné na výkon pedagogickej praxe a odbornej činnosti. Do tejto kategórie patrí aj oblasť profesionalizácie odborných pracovníkov pri výkone štátnej správy v oblasti starostlivosti o životné prostredie.

Kultúrne dedičstvo – možno definovať ako súbor hmotných a nehmotných dokumentov, tvorivej činnosti človeka a vývoja ľudskej spoločnosti od najstarších čias až po súčasnosť, majúci na zreteli historickú a kultúrno-spoločenskú hodnotu dokumentov.

Neformálna environmentálna výchova – je odovzdávanie vedomostí, poznatkov a skúseností v mimoškolskom systéme prostredníctvom organizácií, jednotlivcov, MVO a pod. Uskutočňuje sa mimo alebo niekedy paralelne s hlavným systémom vzdelávania.

Neformálne vzdelávanie – mimo formálneho vzdelávania – teda vzdelávanie poskytované rôznymi inštitúciami (kultúrne zariadenia, podniky, inštitúcie vzdelávania dospelých) určitému okruhu študujúcich v rôznych formách, typoch a s rôznym obsahom.

Ochrana prírody a krajiny - ochranou prírody a krajiny sa rozumie starostlivosť štátu, právnických osôb a fyzických osôb o voľne rastúce rastliny, voľne žijúce živočíchy a ich spoločenstvá, prírodné biotopy, ekosystémy, nerasty, skameneliny, geologické a geomorfologické útvary, ako aj starostlivosť o vzhľad a využívanie krajiny. Ochrana prírody a krajiny sa realizuje najmä obmedzovaním a usmerňovaním zásahov do prírody a krajiny, podporou a spoluprácou s vlastníkmi a užívateľmi pozemkov, ako aj spoluprácou s orgánmi verejnej správy.

Osveta – obsahuje najrôznejšie vzdelávacie a výchovné aktivity zamerané na najširšie vrstvy populácie alebo vybrané cieľové skupiny s cieľom sústavného pôsobenia.

Praktická EVVO – napomáha posilňovať pocit zodpovednosti vo vzťahu k živým organizmom a ich prostrediu, pochopiť význam udržateľného rozvoja ako pozitívnej perspektívy ďalšieho vývoja ľudskej spoločnosti, vnímať život ako najvyššiu hodnotu prostredníctvom aktívneho prístupu praktickou výučbou k ochrane a tvorbe životného prostredia.

Prírodné dedičstvo – definícia lokality prírodného dedičstva zahŕňa: **prírodné prvky** pozostávajúce z fyzických a biologických útvarov alebo skupín takých útvarov, ktoré majú výnimočnú univerzálnu hodnotu z estetického alebo vedeckého pohľadu; **geologické a fyziografické útvary** a presne vymedzené územia, ktoré vytvárajú biotop ohrozených druhov zvierat a rastlín výnimočnej univerzálnej hodnoty z pohľadu vedy a ochrany; **prírodné náleziská** presne vymedzených prírodných území výnimočnej univerzálnej hodnoty z pohľadu vedy, ochrany alebo prírodných krás.

Prírodovedná gramotnosť – neoddeliteľnou zložkou komplexného vyučovacieho procesu je prírodovedné vzdelávanie, prostredníctvom ktorého sa snažíme oboznámiť cieľovú skupinu so zákonitostami prírody.

Starostlivosť o životné prostredie – cieľom starostlivosti o životné prostredie je zachovať alebo zlepšiť jeho kvalitu s ohľadom na všetky organizmy vrátane človeka, pri dodržiavaní zásad udržateľného rozvoja. Starostlivosť o ŽP sa realizuje ako tvorba a ochrana životného prostredia.

Trvalo udržateľný rozvoj - je taký rozvoj, ktorý súčasným i budúcim generáciám zachováva možnosť uspokojovať ich základné životné potreby a pritom neznižuje rozmanitosť prírody a zachováva prirodzené funkcie ekosystémov (Zákon č. 17/1992 Zb.).

Výchova – proces zámerného pôsobenia na osobnosť človeka s cieľom dosiahnutia pozitívnych zmien v jeho vývoji.

Vzdelanie, vzdelávanie – je systém vedomostí, schopností, návykov, postojov, presvedčení a určitej úrovne poznávacích síl osobnosti zodpovedajúcich potrebám spoločnosti.

Zelená cena – predstavuje formu ocenenia pre organizácie a podnikateľské subjekty, ktoré by mali realizovať svoju činnosť v súlade s prírodou, minimálne poškodzovať ekosystémy, mali by poskytovať, propagovať a využívať služby a produkty napr. environmentálnych značiek, „eco-friendly“, „nature-friendly“. Pre účely tzv. zelenej ceny musia byť spracované osobitné propozície.

2 STRATEGICKÉ DOKUMENTY V OBLASTI ENVIRONMENTÁLNEJ VÝCHOVY, VZDELÁVANIA A OSVETY

Jednotlivé dokumenty zdôrazňujú v rôznej miere nezastupiteľné postavenie výchovy, vzdelávania a osvety ako kľúčového nástroja pri dosahovaní environmentálnych cieľov spoločnosti a vymedzujú úlohy pre výchovno-vzdelávacie inštitúcie. Environmentálne požiadavky na proces výchovy, vzdelávania a osvety sa formovali v spojení s vývojom environmentálnej politiky na medzinárodnej, európskej a národnej úrovni. Odrážajú sa v ustanoveniach stratégií a koncepcií, v akčných programoch a plánoch či v záveroch konferencií, kde následne aj ich analýzou boli vytvorené východiská pre návrh opatrení RK EVVO.

2.1 Medzinárodná a európska úroveň

Ciele environmentálnej výchovy boli prvýkrát vytyčené na konferencii UNESCO v Tbilisi v r. 1997. Hlavnými cieľmi sú:

- vytvoriť nové vzory správania sa jednotlivcov, skupín a spoločností vo vzťahu k životnému prostrediu,
- poskytnúť každému možnosť získať vedomosti, hodnoty a schopnosti potrebné pre ochranu životného prostredia,
- podporiť vedomie starostlivosti o hospodárske, sociálne, politické a ekologické súvislosti v mestách a na vidieku.

Z členstva vo viacerých medzinárodných a európskych inštitúciách vyplynula Slovenskej republike úloha pristúpiť k viacerým medzinárodným koncepčným dokumentom a právnym východiskám, ktoré sa zameriavajú okrem iného aj na oblasť EVVO. Jedná sa predovšetkým o nasledovné:

- V rámci členstva v **OSN** ide o ciele **Agendy 21** (1992) – v kapitole 25: Deti a mládež v trvalo udržateľnom rozvoji sa okrem iného zdôrazňuje „nutnosť aktívneho podieľania sa mládeže na procese rozhodovania v otázkach environmentálneho, sociálneho a ekonomického rozvoja na všetkých možných úrovniach“. Témy EVVO sa rovnako týka aj kapitola 36: „Podpora vzdelávania, osvetu a odbornej prípravy pre jednotlivé krajiny“. Svetový summit o životnom prostredí v Johannesburgu a jeho Implementačný plán na jej realizáciu (2002): „Výchova k trvalo udržateľnému rozvoju je investíciou do našej budúcnosti“ a koncepčný dokument „Budúcnosť, ktorú chceme“, ako aj ďalšie dokumenty zo štyroch svetových konferencií OSN o životnom prostredí a trvalo udržateľnom rozvoji – Valné zhromaždenie OSN v roku 2002 – dokument: Dekáda OSN výchovy k trvalo udržateľnému rozvoju (2005-2014). Stratégia EHK OSN pre výchovu k trvalo udržateľnému rozvoju (TUR) (2005) predkladá víziu výchovy k TUR ako základného nástroja rozvíjajúceho a posilňujúceho schopnosť jednotlivcov, skupín, komunit, organizácií, krajín vykonávať vlastné rozhodnutia a voľby v prospech TUR. Jedným z celosvetových cieľov trvalo udržateľného rozvoja v pripravovanej novej Agende pre trvalo udržateľný rozvoj do roku 2030 je aj zabezpečiť, že všetci, ktorí sa vzdelávajú získajú znalosti a zručnosti potrebné na presadzovanie trvalo udržateľného rozvoja, okrem iného aj prostredníctvom vzdelávania k trvalo udržateľnému rozvoju a udržateľnému životnému štýlu, ľudským právam, k rovnosti pohlaví, podpore kultúry mieru a nenásilia, globálneho občianstva a uznania kultúrnej rozmanitosti a príspevku kultúry k trvalo udržateľnému rozvoju.
- V agende **OECD** sa osobitne jedná o ciele z Environmentálnej stratégie OECD pre prvú dekádu 21. storočia (2001), Environmentálneho výhľadu OECD do roku 2030 (2008), Stratégie zeleného rastu OECD (2011), Environmentálneho výhľadu OECD do roku 2050 (2012), ako aj odporúčaní OECD z Prehľadu o environmentálnej výkonnosti SR (2011).
- Pre rezortnú koncepciu EVVO sú kľúčové viaceré dokumenty **Európskej únie** - v rámci Obnovennej stratégie trvalo udržateľného rozvoja EÚ (2006) - „Stratégia Európa 2020 na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu“ (2010) sa má Slovenská republika ako člen EÚ orientovať na realizáciu jej piatich hlavných cieľov a to v:
 - rozvoji zamestnanosti;
 - vzdelávania;
 - výskumu a inovácie;
 - sociálneho začlenenia a chudoby;
 - oblasti klímy a energetiky.

Medzi kľúčové dokumenty zaraďujeme aj Európskym parlamentom schválený 7. environmentálny akčný program s podtitulom „Dobrý život v rámci možností našej planéty“, podľa ktorého sa bude v nasledujúcich

siedmich rokoch riadiť politika EÚ v oblasti ochrany životného prostredia a klímy. Program v rámci deviatich základných cieľov stanovuje: „chrániť, zachovávať a zveľaďovať prírodný kapitál EÚ, ochrániť občanov EÚ pred environmentálnymi tlakmi a rizikami ohrozujúcimi ich zdravie a blahobyt, zdokonalíť vedomostnú základňu pre environmentálnu politiku, posilniť udržateľnosť miest EÚ“.

Podpora výchovy, vzdelávania a osvetu v oblasti trvalo udržateľného rozvoja je súčasťou stratégií a plánov všetkých globálnych aj regionálnych medzinárodných dohovorov týkajúcich sa životného prostredia (napr. Dohovor o biologickej diverzite a jeho Strategický plán pre biodiverzitu na roky 2011-2020, vrátane tzv. cieľov pre biodiverzitu z Aichi, Rámcový dohovor o ochrane a trvalo udržateľnom rozvoji Karpát a i.). Príkladom dobre rozvinutého prístupu k výchove a vzdelávaniu na medzinárodnej úrovni je Program komunikácie, budovania a kapacít, výchovy, participácie a osvetu Dohovoru o mokradiach (Ramsar, Irán, 1971), ktorého najnovšie znenie pre roky 2016-2024 bolo prijaté na 12. zasadnutí konferencie zmluvných strán v roku 2015.

Ďalšie dokumenty na európskej úrovni:

- Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a výboru regiónov o akčnom pláne pre trvalo udržateľnú spotrebu a výrobu a trvalo udržateľnú priemyselnú politiku COM(2008)397.
- Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a výboru regiónov Hlavná iniciatíva stratégie Európa 2020 Únia inovácií COM(2010)546.
- Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a výboru regiónov „Európa efektívne využívajúca zdroje“ – hlavná iniciatíva v rámci stratégie Európa 2020 COM(2011)21.
- Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a výboru regiónov Plán pre Európu efektívne využívajúcu zdroje COM(2011)571.
- Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a výboru regiónov Inovácie pre udržateľnú budúcnosť - Akčný plán ekologických inovácií (EkoAP) COM(2011)899.
- Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a výboru regiónov Budovanie jednotného trhu pre ekologické výrobky.
- Uľahčenie lepšej informovanosti o výsledkoch v oblasti životného prostredia výrobcov a organizácií COM(2013)196.
- Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a výboru regiónov Smerom k obehovému hospodárstvu Program nulového odpadu pre Európu COM(2014)398.
- Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a výboru regiónov Naše životné poistenie, náš prírodný kapitál: stratégia EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2020 (KOM(2011) 244 v konečnom znení), rezolúcia Európskeho parlamentu z 20. apríla 2012 o našom životnom poistení, našom prírodnom kapitále: Stratégia EÚ pre biodiverzitu do roku 2020 (2011/2307(INI)).
- Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu výboru a výboru regiónov Stratégia EÚ pre podunajskú oblasť COM(2010) 715.
- Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu výboru a výboru regiónov Konceptcia na ochranu vodných zdrojov Európy (Blueprint) COM (2012) 673.

2.2 Národná úroveň

Environmentálna politika pre oblasť výchovy, vzdelávania a osvetu v SR vychádzala od jej vzniku zo Stratégie, zásad a priorít štátnej environmentálnej politiky schválenej uznesením NR SR č. 339/1993

a uznesením vlády SR č. 619/1993, č. 849/1993 a č. 531/1994 s cieľom vybudovania uceleného školského a mimoškolského systému environmentálnej výchovy a vzdelávania a environmentálnej osvetu.

Téma EVVO mala a v súčasnom období aj má na národnej úrovni oporu v nasledovných programových dokumentoch:

- uznesenie vlády č. 619/1993 k návrhu stratégie, zásad a priorít štátnej environmentálnej politiky
- uznesenie vlády č. 849/1993 k návrhu zákona Národnej rady Slovenskej republiky o zriadení Slovenského národného strediska pre ľudské práva
- uznesenie vlády č. 531/1994 k opatreniam na zabezpečenie úloh z niektorých uznesení Národnej rady Slovenskej republiky vyplývajúcich z uznesenia Národnej rady Slovenskej republiky č. 339/1993 k návrhu stratégie, zásad a priorít štátnej environmentálnej politiky
- uznesenie vlády č. 350/1996 k návrhu Národného environmentálneho akčného programu vo svojich opatreniach navrhoval vytvorenie formálneho a neformálneho systému environmentálnej výchovy, vzdelávania a propagácie, prípravu Koncepcie environmentálnej výchovy a vzdelávania v SR, vypracovanie prierezových Učebných osnov environmentálnej výchovy a vzdelávania základných a stredných škôl tzv. Environmentálneho minima
- uznesenie vlády č. 655 / 1997 - Uplatňovanie Agendy 21 a vyhodnocovanie ukazovateľov TUR v SR
- uznesenie vlády č. 846/1997 – Koncepcia environmentálnej výchovy a vzdelávania
- uznesenie vlády č. 1112/1999 k návrhu Národného environmentálneho akčného programu Slovenskej republiky II príprava programu uceleného systému environmentálnej výchovy obyvateľstva a Návrh na zriadenie štátnych stredísk environmentálnej výchovy
- uznesenie vlády č. 655/1997 k návrhu uplatňovania Agendy 21 a vyhodnocovania ukazovateľov trvalo udržateľného rozvoja v Slovenskej republike
- uznesenie vlády č. 978 z 10. októbra 2001 k návrhu Národnej stratégie trvalo udržateľného rozvoja
- uznesenie vlády č. 978/2001 a 1989/2002 - Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja (NSTUR)
- uznesenie vlády SR č. 1213/2001 - Koncepcia štátnej politiky vo vzťahu k deťom a mládeži
- uznesenie vlády č. 1138 zo 6. decembra 2001 k integrovanej aproximačnej stratégii v kapitole životné prostredie
- uznesenie vlády č. 574 z 13. júla 2005 k akčnému plánu trvalo udržateľného rozvoja v SR na roky 2005 – 2010 - Implementovanie základných princípov TUR do učebných osnov na všetkých stupňoch škôl v SR a v systéme celoživotného vzdelávania
- uznesenie vlády č. 22 z 18. januára 2012 k návrhu Národného akčného plánu pre zelené verejné obstarávanie v SR na roky 2011 až 2015
- uznesenie vlády č. 1091 z 19. decembra 2007 k návrhu stratégie uplatňovania dobrovoľných nástrojov environmentálnej politiky v SR
- uznesenie vlády č. 1213 z 19. decembra 2001 k návrhu Koncepcie štátnej politiky vo vzťahu k deťom a mládeži v SR do roku 2007
- uznesenie vlády č. 374 z 25. apríla 2007 k implementácii Európskej stratégie starostlivosti o deti a dorast
- uznesenie vlády č. 184 z 26. marca 2008 k návrhu kľúčových oblastí a akčných plánov štátnej politiky vo vzťahu k deťom a mládeži v Slovenskej republike na roky 2008 – 2013
- uznesenie vlády č. 192 z 23. apríla 2014 k Návrhu Stratégie Slovenskej republiky pre mládež na roky 2014 – 2020
- uznesenie vlády č. 245 zo 6. júna 2012 k návrhu Akčného plánu politiky mládeže na roky 2012 – 2013, ktorý vyplýva z Kľúčových oblastí a akčných plánov štátnej politiky vo vzťahu k deťom a mládeži v Slovenskej republike na roky 2008 – 2013
- uznesenie vlády č. 68 z 22. februára 2012 k návrhu koncepcie rozvoja občianskej spoločnosti na Slovensku
- uznesenie vlády č. 10 z 11. januára 2012 k návrhu akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky IV. (NEHAP IV).

- uznesenie vlády č. 192 z 23. apríla 2014 k Návrhu Stratégie Slovenskej republiky pre mládež na roky 2014 – 2020
- uznesenie vlády č. 144 z 27. apríla 2012 k návrhu Programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky
- uznesenie vlády SR č. 12/2014 – Aktualizovaná národná stratégia ochrany biodiverzity do r. 2020
- uznesenie vlády SR č. 442/2014 – Akčný plán pre implementáciu opatrení vyplývajúcich z aktualizovanej národnej stratégie ochrany biodiverzity do roku 2020 obsahuje 22 úloh zameraných na zvýšenie informovanosti verejnosti v rámci cieľa A.2 Zabezpečiť informovanosť laickej a odbornej verejnosti o význame biodiverzity a krokoch na jej ochranu a trvalo udržateľné využívanie
- uznesenie vlády č. 304/2015 – Aktualizovaný program starostlivosti o mokrade Slovenska v rokoch 2015-2021 a Akčný plán pre mokrade na roky 2015-2018 zahŕňa oblasť komunikácie, výchovy, participácie verejnosti a osvetu a oblasť budovania kapacít
- Návrh orientácie, zásad a priorít vodohospodárskej politiky Slovenskej republiky do roku 2027
- Vodný plán Slovenska

Programové vyhlásenie vlády SR na roky 2012-2016 (uznesenie vlády SR č. 144/2012 a uznesenia NR SR č. 24/2012) definovalo potrebu zabezpečiť jednotu ekonomického, sociálneho, politického a environmentálneho rozvoja SR. Jednou z priorít je zabezpečenie environmentálnej osvetu a regulovaného cestovného ruchu, čo si vyžiada ďalšie budovanie infraštruktúry so zreteľom na ochranu prírody a krajiny, rozšírenie siete náučných chodníkov, geoparkov, informačných a školiacich zariadení. V oblasti trvalo udržateľného rastu kvality života občanov sa vláda podujala okrem podpory vzdelávania, výskumu a vývoja inovácií vytvárať aj modernú infraštruktúru nevyhnutnú na hospodársky a sociálny rozvoj.

Na základe environmentálnej situácie v SR, ďalších uvedených koncepčných východísk starostlivosti o životné prostredie a kritérií na hierarchizáciu hlavných úloh štátnej environmentálnej politiky v rámci jej 7 odvetvových priorít sa v SR v rokoch 2014 – 2020 plánuje podporovať aj environmentálna výchova, vzdelávanie, veda, výskum a vývoj, environmentálny monitoring a informatika a dobrovoľné nástroje environmentálnej politiky. Dokument Orientácia, zásady, priority a hlavné úlohy starostlivosti o životné prostredie tvorí ideový podklad pre Operačný program kvalita životného prostredia na roky 2014 – 2020. Starostlivosť o životné prostredie SR sa podľa nej má orientovať v ďalších rokoch o. i. na zvýšenie environmentálneho povedomia cieľových skupín, zvýšenie informovanosti o stave životného prostredia v SR, ako aj o možnostiach, príprave a realizácii opatrení na jeho zlepšovanie, čo predstavuje jedno z významných východísk samotnej rezortnej koncepcie environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvetu.

3 ANALYTICKÁ ČASŤ

Analytická časť zahŕňa analýzu situácie na Slovensku v oblasti environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvetu, v rozsahu pôsobnosti rezortných organizácií MŽP SR, MVO, podnikateľských subjektov a tematickú SWOT analýzu, ktorá bola vypracovaná na základe stretnutia dvoch pracovných skupín – rezortnej pracovnej skupiny zloženej zo zástupcov MŽP SR a jeho rezortných organizácií a medzirezortnej pracovnej skupiny založenej sieťou Špirála (strana 13).

SWOT analýza v oblasti EVVO v SR

SILNÉ STRÁNKY	PRÍLEŽITOSTI
<p>Inštitucionálne pokrytie, východiská</p> <ul style="list-style-type: none"> - existencia odborných inštitúcií zaoberajúcich sa EVVO - odborné a organizačné kapacity aj v sieti mimovládnych organizácií <p>Školstvo</p> <ul style="list-style-type: none"> - ukotvenosť EVVO v štátnom vzdelávacom programe vo forme prierezovej témy - viacero metodických materiálov pre oblasť EVVO pre pedagógov - existencia pestrej metodológie EVVO <p>Inšpirácie, projekty</p> <ul style="list-style-type: none"> - existencia školských programov, inšpiratívnych projektov EVVO na národnej aj medzinárodnej úrovni - existencia príkladov dobrej praxe, včleňovanie EVVO do ŠVP - realizácia programov praktickej environmentálnej výchovy <p>Informovanosť</p> <ul style="list-style-type: none"> - existencia rezortného portálu o ŽP - existencia ekoporadenskej siete v sieti MVO, poradné portály pre verejnosť 	<p>Inštitucionálne pokrytie, východiská</p> <ul style="list-style-type: none"> - využiť existenciu medzinárodných dohovorov obsahujúcich o. i. aj tému EVVO ako jedného z pilierov EVVO - znovu obnoviť orgán pre zabezpečenie prepojenosti EVVO aktivít v rezorte MŽP SR – Komisiu pre koordináciu EVVO aktivít za účasti zástupcov MŽP SR, rezortných organizácií, MVO, MŠVVaŠ SR - zintenzívniť spoluprácu s MŠVVaŠ SR pre zabezpečenie súladu a prepojenosti formálnej a neformálnej EVVO - rozvíjať spoluprácu s inými rezortmi, MVO, podnikateľským sektorom na aktivitách zvyšujúcich environmentálne povedomie rôznych cieľových skupín – sieťovanie organizácií - vzájomnou spolupracou a koordináciou rezortných organizácií MŽP SR a MŠVVaŠ SR jasne zdefinovať postavenie a úlohu týchto stredísk <p>Školstvo</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozvoj študijných odborov zameraných na EVVO a podpora takýchto odborov zo strany štátu - sprístupniť nové témy pre pedagógov - vytvoriť systém prípravy budúcich pedagógov v EVVO - systematická spolupráca s materskými centrami, komunitnými centrami, CVČ, klubmi dôchodcov a pod. - rozvoj, rozšírenie spolupráce a angažovanosti aj na regionálnej úrovni formou malých pracovných skupín, využiť príklady dobrej praxe - zintenzívniť spoluprácu v medzinárodnej oblasti – výmena metodík, skúseností s evaluáciou environmentálnych programov a pod. - zabezpečiť a realizovať programy, projekty, publikácie a materiály EVVO formou zrozumiteľnou pre menšiny a marginalizované skupiny <p>Infraštruktúra, materiálno-technologické zabezpečenie, nové trendy</p> <ul style="list-style-type: none"> - modernizácia informačných systémov v areáloch rezortných organizácií MŽP SR

	<p>a doplnenie o prvky praktickej EVVO</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozvoj moderných digitálnych technológií, webových aplikácií, sociálnych sietí a pod. k zatraktívneniu a zmodernizovaniu EVVO <p>Spolupráca</p> <ul style="list-style-type: none"> - zintenzívniť spoluprácu rezortných organizácií MŽP SR v rámci EVVO - spolupracovať s EEA - zintenzívniť spoluprácu s podnikateľskými subjektmi s cieľom spoločne prezentovať environmentálne aktivity - využiť potenciál environmentálnych organizácií, odborných inštitúcií, univerzít - využiť potenciál aktívnych dobrovoľníkov <p>Inšpirácie, projekty</p> <ul style="list-style-type: none"> - naďalej realizovať osvedčené projekty zamerané na EVVO v spolupráci s ostatnými rezortnými organizáciami MŽP SR a organizáciami zaoberajúcimi sa EVVO <p>Vzdelávanie, osвета</p> <ul style="list-style-type: none"> - naďalej podporovať realizáciu systému vzdelávania pre Program obnovy dediny – Zelená dedina - organizácia odborných prednášok, seminárov, školení, konferencií, vzdelávania pre rozšírenie vedomostí v oblasti starostlivosti o životné prostredie pre verejnú správu, odbornú aj laickú verejnosť - poskytovať konzultácie v oblasti národnej a európskej schémy environmentálneho označovania v SR - rozšíriť a skvalitniť mimoškolské vzdelávanie o praktickú environmentálnu výchovu a realizovať projekty a aktivity zamerané na nadobudnutie praktických skúseností a zručností - vytvorenie spoločnej webstránky/portálu s informáciami o EVVO rezortných organizácií <p>Finančné zabezpečenie</p> <ul style="list-style-type: none"> - fondy EÚ, nový OP KŽP 2014 – 2020, projekty cezhraničnej spolupráce - zo štátneho rozpočtu zabezpečiť finančné zdroje na udržateľnosť a disemináciu výsledkov realizovaných projektov
--	---

	<ul style="list-style-type: none"> - zapojenie podnikateľského sektora, sponzoring <p>Informovanosť, médiá, nové trendy</p> <ul style="list-style-type: none"> - iniciovať spoluprácu s médiami, marketingovými a kreatívnymi spoločnosťami, použitie nových trendov v oblasti marketingu a propagácie
SLABÉ STRÁNKY	OHROZENIA
<p>Inštitucionálne pokrytie</p> <ul style="list-style-type: none"> - chýba samostatný orgán pre zabezpečenie prepojenosti aktivít EVV v rezorte MŽP SR - nedostatočný výskum, nejestvujúca reflexia, chýbajúca spätná väzba plnenia cieľov EVVO - nedostatočná finančná podpora rezortných organizácií v rámci rozvojových aktivít EVVO - chýba jednoznačné zadefinovanie pozície stredísk EVVO v SR - nedostatočné vzdelávanie pracovníkov EVVO formou inšpiratívnych študijných ciest a pobytov <p>Školstvo</p> <ul style="list-style-type: none"> - environmentálna výchova ako prierezová téma sa realizuje len formálne, nesystémový prístup vo vyučovacom procese (avšak niektoré školy urobili výrazný posun) - viaceré vzdelávacie aktivity v systéme prípravy budúcich pedagógov v odbore EVVO sú len formálne, nesystematické vzdelávanie pedagógov - nesystémová podpora koordinátorov EVV, na školách často chýba podpora vedenia a finančná motivácia - chýba jednotná učebnica pre environmentálnu výchovu pre ZŠ a SŠ <p>Spolupráca</p> <ul style="list-style-type: none"> - slabá spolupráca odborných inštitúcií zaoberajúcich sa EVVO - slabá prepojenosť aktivít v rámci realizovaných a plánovaných projektov inštitúcií zaoberajúcich sa EVVO <p>Informovanosť, nové trendy</p> <ul style="list-style-type: none"> - chýbajúci jednotný informačný systém EVVO - chýbajú interaktívne programy so zameraním na environmentálnu výchovu pre výučbu v školách 	<p>Inštitucionálne pokrytie</p> <ul style="list-style-type: none"> - nejestvujúci koordinačný medzirezortný a medzisektorový orgán pre EVVO – komisia - nevyjasnenosť kompetencií rezortov v EVVO - časté zmeny v rezortných organizáciách, čoho dôsledkom je chýbajúca kontinuita a udržateľnosť realizovaných aktivít <p>Školstvo</p> <ul style="list-style-type: none"> - konkurencia iných tém v školách - „súperenie“ environmentálnej výchovy s inými prierezovými témami - chybné chápanie úlohy koordinátorov EVVO na školách – chýba podpora vedenia a spolupráca ostatných kolegov - ťažkopádnosť reakcií systému na aktuálne výchovné a vzdelávacie výzvy (niektoré aktuálne témy chýbajú v prierezovej téme environmentálna výchova) - nejestvujúca spoločenská objednávka na efektívny systém EVVO <p>Spolupráca</p> <ul style="list-style-type: none"> - nedostatočná spolupráca s rezortnými inštitúciami (systémová spolupráca a koordinácia praktickej EVVO v SR) - nedostatočná spolupráca pri príprave a realizácii projektov štátnych aj mimovládnych organizácií v oblasti EVVO <p>Informovanosť, médiá, nové trendy</p> <ul style="list-style-type: none"> - slabá spoločenská objednávka na efektívny systém EVVO a problematiky životného prostredia - negatívny vplyv médií, reklamy, vzorov (v rodine, medzi rovesníkmi aj medzi „celebritami“) - malá podpora a záujem médií o environmentálnu výchovu

- len nepatrné výsledky vo výchove k občianskej angažovanosti
- chýbajúce programy podporujúce aktívne dobrovoľníctvo
- len nepatrné výsledky v témach ochrany prírody
- chýbajú praktické programy v témach ochrany krajiny a trvalo udržateľného rozvoja
- slabá EVVO pre samosprávy a pre podnikateľské subjekty, firemný manažment (čiastočne SAŽP a iné vzdelávacie inštitúcie vykonávajú vzdelávanie pre samosprávy a iné podnikateľské subjekty, vrátane poľnohospodárov)
- chýba stratégia budovania siete stredísk EVVO v SR

Infraštruktúra, materiálno – technická vybavenosť

- poddimenzovaná infraštruktúra EVVO
- chýbajú priestorové, materiálne a personálne podmienky pre zabezpečovanie neformálnej EVVO v rámci všetkých rezortných organizácií MŽP SR
- chýba vybavenosť modernou výpočtovou, audiovizuálnou, didaktickou technikou
- chýbajúce programy EVVO s využitím najmodernejších technológií

Financovanie

- nedostatok investícií do rozvoja systému EVVO

Zostavili: SAŽP, ŠPIRÁLA

3.1 Všeobecná charakteristika EVVO na Slovensku

3.1.1 Formálna EVV

Formálna EVV sa na Slovensku sústreďuje v zariadeniach školského typu. Je zastrešená v Štátnom vzdelávacom programe od kategórie predprimárneho vzdelávania až po stredné odborné vzdelanie. Vo všetkých stupňoch vzdelávania je definovaná ako prierezová téma spadajúca pod príslušné vzdelávacie oblasti. Školské zariadenia na všetkých stupňoch vo všeobecnosti plnia obsah environmentálnej výchovy realizovaním rôznorodých aktivít a projektov. Komplexnejšie k problematike pristupujú tie, ktoré prezentujú environmentálne zameranie a ciele vo svojich školských vzdelávacích programoch a boli zapojené do projektov dlhodobého charakteru. K týmto záverom v kategórii predprimárneho vzdelávania dospela aj Štátna školská inšpekcia (ŠŠI), závery prezentovala vo svojej správe *Správa o environmentálnej výchove v materských školách v školskom roku 2012/2013 v SR*.

Formálnu EVV koordinuje Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (MŠVVaŠ SR), z tohto dôvodu sa jej v rezortnej koncepcii venujeme len okrajovo. Opodstatnené sú preto odporúčania pre užšiu spoluprácu medzi MŽP SR a MŠVVaŠ SR pri tvorbe učebných osnov. Z tohto dôvodu je dôležité zdefinovať zo strany MŽP SR potrebné oblasti vzdelávania v oblasti starostlivosti o životné prostredie. Rovnako dôležitá je aj vzájomná spolupráca pri tvorbe publikácií a pri aktivitách zameraných na oblasť formálnej environmentálnej výchovy. V prípade prekategORIZOVANIA environmentálnej výchovy z prierezovej témy na vzdelávaciu oblasť, spolu s dopracovaním učebných osnov a publikácií, by sa v budúcnosti mohli dosiahnuť lepšie výsledky jej uplatňovania v praxi.

3.1.2 Neformálna EVVO

Neformálnu EVVO realizujú na Slovensku rezortné organizácie MŽP SR pre verejnosť a špecifické cieľové skupiny v súlade so svojimi štatútmi. Jednotlivé rezortné organizácie pripravujú množstvo akcií a podujatí, ktoré sú zamerané na informovanosť v oblasti ochrany životného prostredia a jeho zložiek, ako aj na samotnú oblasť EVVO. Jedná sa o výchovno – vzdelávacie aktivity aj s využitím interaktívnych prvkov, ku ktorým patria napr.: podujatia pri príležitosti významných environmentálnych dní, dni otvorených dverí rezortných organizácií, jedno alebo viac dňové náučné podujatia, besedy pre všetky kategórie škôl (MŠ, ZŠ, SŠ, VŠ), podujatia pre marginalizované skupiny, výstavy, exkurzie, filmové festivaly. Taktiež organizujú odborné konferencie, semináre pre rôzne cieľové skupiny, ako aj metodické dni a akreditované kontinuálne vzdelávanie pre pedagógov. V neposlednom rade sa venujú edičnej, publikačnej a propagačnej činnosti, vydávaniu rôznych typov informačných, vzdelávacích a propagačných materiálov vo forme letákov, plagátov, zborníkov, periodík, odbornovo-populárnych publikácií, metodických príručiek, filmov, interaktívnych CD určených rôznym cieľovým skupinám.

Praktická EVVO sa v rámci MŽP SR realizuje predovšetkým v Stredisku environmentálnej výchovy SAŽP Dropie na regionálnej úrovni formou jednodňových a viacdňových programov pre širokú cieľovú skupinu. ŠOP SR zabezpečuje praktické programy EVVO priamo v chránených územiach formou edukačných aktivít a exkurzií ako aj prostredníctvom Školy ochrany prírody vo Varíne. *Podrobný prehľad aktivít jednotlivých rezortných organizácií MŽP SR prináša príloha č. 1 a prehľad zariadení praktickej EVVO na Slovensku prináša príloha č. 2.*

Súčasný stav EVVO vytvára kvalitnú základňu pre výchovu, vzdelávanie a osvetu v rezorte, tento stav však vykazuje znaky nesytemovosti a ad hoc riešení. Výchovné, vzdelávacie a osvetové aktivity nepredstavujú jednotnú komunikáciu rezortu, ktorá je voči verejnosti potrebná. Zistenie tohto skutkového stavu vytvára potrebu vzniku rezortnej koncepcie, ktorá bude jasne definovať prioritné opatrenia a možnosti ich financovania, hlavne vo väzbe na OP KŽP a národný projekt, ktorý by systémovo riešil osvetové a komunikačné aktivity v oblasti životného prostredia.

V rámci MŠVVaŠ SR zabezpečuje neformálnu EVVO **IUVENTA** – Slovenský inštitút mládeže. Základné témy aktivít IUVENTY sú účasť mládeže na živote spoločnosti, rozvoj mládežníckeho dobrovoľníctva, výchova k ľudským právam, neformálne vzdelávanie a zapojenie mladých ľudí s nedostatkom

príležitostí. Neformálnu EVVO a praktické programy na aktuálne témy ponúkajú na Slovensku aj rôzne MVO, neziskové organizácie, občianske združenia a CVČ formou akcií, podujatí ako aj programov akreditovaných MŠVVaŠ SR. Najvýznamnejšie z nich združuje **Ekofórum** (23 MVO, www.ekoforum.sk) a Sieť environmentálno-výchovných organizácií – **Špirála**, ktorá je celoštátnou sieťou organizácií venujúcich sa environmentálnej výchove a vzdelávaniu. SEVO Špirála je mimovládna, nezisková organizácia založená ako záujmové združenie právnických osôb. Dlhodobo a cieľavedome sa venuje problematike EVVO, jej postaveniu a úlohe ako prierezovej témy vo vyučovacom procese. Organizuje odborné konferencie, semináre a stretnutia pracovných skupín. Na základe záverov z týchto podujatí formuluje a pomenováva súčasný stav, problémy, dáva návrhy riešení a odporúčania. Spolupracuje so širokou škálou MVO, ako aj so štátnymi inštitúciami, ministerstvami, pedagogickými ústavmi. Jej členmi sú **CEA** – Centrum environmentálnych aktivít, Centrum environmentálnej a etickej výchovy **ŽIVICA**, **DAPHNE** – Inštitút aplikovanej ekológie, **SOSNA** – centrum trvalo udržateľných alternatív.

Zelená koalícia mimovládnych organizácií má za cieľ napomáhať ochrane životného prostredia, prírody a krajiny, najmä prostredníctvom presadzovania práva na prístup k informáciám o životnom prostredí, presadzovania práva na účasť verejnosti a MVO na rozhodovaní o otázkach súvisiacich so životným prostredím, presadzovania práva na spravodlivosť vo veciach životného prostredia, zapájania sa do tvorby environmentálnej politiky a stratégií a riešenia otázok financovania sektoru životného prostredia a projektov ovplyvňujúcich životné prostredie. Momentálne združuje 9 organizácií.

V budúcnosti by malo dôjsť k užšej spolupráci medzi štátnym a neštátnym sektorom v oblasti EVVO najmä pri realizácii spoločných projektov a podujatí zameraných na širokú verejnosť.

Podnikateľské subjekty a environmentálna výchova, vzdelávanie a osвета

Environmentálnej výchove, vzdelávaniu a osvete sa na Slovensku venujú aj podnikateľské subjekty, a to priamo alebo prostredníctvom svojich nadácií zriadených za účelom osvety v oblasti starostlivosti o životné prostredie. Významnú podporujúcu oblasť predstavujú aj nadácie, ktoré združujú donorov z podnikateľskej sféry, resp. aplikujú princípy asignácie dane. Svoje aktivity smerujú na všetky stupne škôl – materské, základné, stredné a vysoké školy. Žiakov a študentov zapájajú do rôznych súťaží, projektov a aktivít, prostredníctvom ktorých zvyšujú ich environmentálne povedomie v rámci oblasti, v ktorej pôsobia. Niektoré rezortné organizácie MŽP SR v rámci svojich realizovaných environmentálnych aktivít spolupracujú so spoločnosťami, ktoré sa takto zapájajú a podporujú environmentálne aktivity na školách.

Z uvedenej analýzy vyplýva, že na Slovensku je množstvo subjektov, ktoré sa podieľajú na environmentálnej výchove, vzdelávaní a osvete v oblasti životného prostredia. V rámci rezortu MŽP SR sa problematike EVVO ako podpornej činnosti venuje **6 sekcií a 8 rezortných organizácií**. Mnohé z nich aktívne reflektujú na aktuálne trendy v oblasti starostlivosti o životné prostredie. Dlhodobo však pretrvávajú neaktuálnosť stále platnej Koncepcie environmentálnej výchovy a vzdelávania z r. 1997, ktorá by mala zastrešiť neformálnu EVVO tak v rezorte MŽP SR, ako aj v rezorte MŠVVaŠ SR. Prvým krokom k tomu by malo byť obnovenie činnosti Komisie EVVO, ktorá by koordinovala činnosť jednotlivých subjektov EVVO na Slovensku.

4 STRATEGICKÁ ČASŤ

4.1 Identifikácia cieľových skupín

Identifikácia cieľových skupín predstavuje cielené zedefinovanie subjektov, na ktoré sa zameriava EVVO. Na základe praktických poznatkov a s orientáciou na budúcnosť navrhujeme jednotlivé ciele EVVO zamerať na nasledovné cieľové skupiny:

Deti v materských školách

Cieľová skupina zahŕňa deti vo veku 3 – 6 rokov. Neformálna environmentálna výchova pre túto cieľovú skupinu sa vzťahuje v rámci štátneho vzdelávacieho programu na vzdelávaciu oblasť Človek a príroda. V rámci svojich vekových a individuálnych daností by sa mali deti oboznámiť s podstatou ekologických zákonitostí, rozvíjať si estetické cítenie a formovať humánny a morálny vzťah k ochrane a tvorbe životného prostredia, formovať hodnotovú orientáciu, postoje a správanie. Vyššie uvedené ciele je možné dosiahnuť jedine citlivým usmerňovaním, praktickou činnosťou a praktickou skúsenosťou. Odporúča sa uprednostňovať priame pozorovanie, odhaľovanie a riešenie problémov, experimentovanie, analyzovanie a tvorivé myslenie.

Žiaci základných škôl – I. stupeň

Cieľová skupina zahŕňa žiakov od 6 do 10 rokov. Environmentálna výchova na I. stupni je prierezová téma, prelína sa všetkými predmetmi, ale najmä prírodovedou, vlastivedou, pracovným vyučovaním a etickou výchovou. Cieľom je prispieť k rozvoju osobnosti žiaka tak, že nadobudne schopnosť chápať, analyzovať a hodnotiť vzťahy medzi človekom a jeho životným prostredím vo svojom okolí, pričom zároveň chápe potrebu ochrany životného prostredia na celom svete. Neformálna EVVO by sa v budúcnosti mala orientovať na podnecovanie poznávacej zvedavosti a skúmanie javov a udalostí, ktoré sú spojené so životným prostredím, rozvíjať schopnosť vyjadrovať sa a prezentovať vlastný názor, hodnotiť a triediť informácie, schopnosť počúvať, komunikovať a spolupracovať.

Žiaci základných škôl – II. stupeň

Cieľová skupina zahŕňa žiakov od 10 do 15 rokov. Environmentálna výchova na II. stupni je prierezová téma, prelína sa najmä s biológiou, chémiou, geografiou. Na formovaní environmentálneho povedomia žiakov sa podieľajú aj spoločensko-vedné predmety, najmä občianska a etická výchova, slovenský jazyk a literatúra. Cieľom environmentálnej výchovy je prispieť k rozvoju osobnosti žiaka tak, aby v oblasti vedomostí, zručností a schopností nadobudol schopnosť chápať, analyzovať a hodnotiť vzťahy medzi človekom a jeho životným prostredím na základe poznania zákonov, ktorými sa riadi život na Zemi, poznať a chápať súvislosti medzi vývojom ľudskej populácie a vzťahom k prostrediu v rôznych oblastiach sveta, pochopiť súvislosti medzi lokálnymi a globálnymi problémami a vlastnú zodpovednosť vo vzťahu k prostrediu. Dôležitú úlohu v prierezovej téme zastupujú informačno-komunikačné technológie, ktoré umožňujú využívať aktuálne údaje o stave životného prostredia a možnosť simulovať určité udalosti. Komunikačné technológie podnecujú záujem o spôsoby riešenia ekologických problémov, umožňujú nadväzovať kontakty v tejto oblasti a vymieňať si informácie v rámci republiky, krajín EÚ a sveta.

Študenti stredných škôl

Cieľová skupina zahŕňa študentov vo veku 15 – 19 rokov. Neformálna EVVO by sa mala zamerať na vytvorenie základu prírodovednej a environmentálnej gramotnosti a vedieť získať vedomosti a zručnosti na úspešné riešenie problémov, uvedomiť si vlastnú zodpovednosť vo vzťahu k prostrediu aj ako spotrebiteľa a výrobcu. Mala by rozvíjať spoluprácu pri ochrane a tvorbe životného prostredia na miestnej, regionálnej a medzinárodnej úrovni, vedieť objektívne formulovať aktuálny stav, hodnotiť objektívnosť a závažnosť informácií o stave životného prostredia a komunikovať o nich, zdôvodňovať svoje názory a stanoviská. V nemalej miere by mala využívať informačné a komunikačné technológie a prostriedky pri získavaní a spracúvaní informácií, ako aj prezentácii vlastnej práce.

Študenti vysokých škôl

Cieľová skupina predstavuje mladých ľudí vo veku od 20 rokov. Na tomto stupni škôl si študenti vyberajú oblasť a špecifikáciu podľa vlastného uváženia – environmentalistika, ekológia a príbuzné odbory na viacerých fakultách vysokých škôl v SR. Jedným zo spôsobov širšieho zapojenia absolventov do neformálnej environmentálnej výchovy na tomto stupni vzdelania je napríklad absolventská prax, ktorú môžu absolvovať vo všetkých rezortných organizáciách na všetkých úrovniach riadenia. Ďalšou možnosťou je dobrovoľnícka činnosť pri organizácii osvetových podujatí a aktivít so zameraním na prezentáciu environmentálnej výchovy, rôznych programov na záchranu kultúrneho a prírodného dedičstva.

Pedagogickí a odborní zamestnanci

Vzdelávanie pedagógov upravuje zákon č. 317/2009 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch. V rámci tohto zákona sa jedná o kontinuálne vzdelávanie pedagogických a odborných zamestnancov, ktoré tvorí súčasť celoživotného vzdelávania ako sústavného procesu nadobúdania vedomostí, zručností a spôsobilostí. Jeho cieľom je získať, obnovovať, zdokonaľovať, rozširovať a dopĺňať profesijné kompetencie potrebné na výkon pedagogickej praxe a odbornej činnosti. Akreditované programy v oblasti environmentálnej výchovy a vzdelávania ponúka niekoľko organizácií/subjektov, ktoré sú zverejnené a stránke MŠVVaŠ SR (www.minedu.sk). Vzdelávacie aktivity pre danú cieľovú skupinu sa realizujú aj cez rôzne formy metodických dní, konferencií, seminárov a workshopov.

Verejná správa

Cieľovou skupinou sú zamestnanci okresných úradov, Slovenskej inšpekcie životného prostredia a obcí, ktorí vykonávajú štátnu správu starostlivosti o životné prostredie a ktorí musia spĺňať osobitné kvalifikačné predpoklady v zmysle vyhlášky MŽP SR č. 462/2004 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o osobitných kvalifikačných predpokladoch na výkon niektorých činností na úseku starostlivosti o životné prostredie.

Táto cieľová skupina predstavuje aj zamestnancov úradov samosprávnych krajov, okresných úradov, niektorých ústredných orgánov štátnej správy a ich rezortných organizácií, ktorí nevykonávajú štátnu správu starostlivosti o životné prostredie, ale pri svojej práci sa stretávajú aj s problematikou ochrany a tvorby životného prostredia. Do tejto cieľovej skupiny patria aj príslušníci Policajného zboru SR, Hasičského a záchranného zboru, pracovníci prokuratúry, súdov, colných orgánov, veterinárnych a fytoosanitárnych orgánov, ktorí sa pri svojej činnosti musia riadiť aj právnymi predpismi z oblasti starostlivosti o životné prostredie.

Dôležitou skupinou sú aj zamestnanci odborných organizácií patriacich do rezortu MŽP SR, ktorých pracovné zaradenie si vyžaduje potrebu neustáleho zvyšovania odbornej kvalifikácie.

Prokuratúra a súdy

Prokuratúra a súdy majú nezastupiteľnú úlohu pri vymáhaní práva v oblasti životného prostredia, colné orgány majú hlavnú úlohu pri kontrole dovozu/vývozu ohrozených druhov v súčinnosti s veterinárnymi a fytoosanitárnymi orgánmi. Vzdelávanie pracovníkov kontrolných orgánov, orgánov činných v trestnom konaní a súdnictva vyžaduje aj „Národný akčný plán SR 2014 – 2019 na presadzovanie uplatňovania nariadenia Rady (ES) č. 338/97 o ochrane druhov voľne žijúcich živočíchov a rastlín reguláciou obchodu s nimi“, schválený uznesením vlády SR č. 694 zo 4. 12. 2013.

Podnikateľský sektor a subjekty vo vybraných odvetviach

Cieľovou skupinou sú podnikateľské subjekty, ktoré prostredníctvom svojich nadácií alebo fondov podporujú oblasť životného prostredia, podnikateľské subjekty, ktoré svojou činnosťou prispievajú k ochrane životného prostredia, prípadne svojou výrobnou / pracovnou činnosťou znečisťujú jednotlivé zložky životného prostredia. Zapojenie podnikateľského sektora do neformálnej EVVO je možné zabezpečiť hlavne prostredníctvom spolupráce rezortných organizácií a jednotlivých podnikateľských subjektov pri environmentálnych aktivitách realizovaných pre rôzne skupiny počas celého roka. Do tejto cieľovej skupiny možno priradiť aj podnikateľské subjekty, ktoré sa svojím podnikateľským zameraním

priamo zúčastňujú na budovaní environmentálnej infraštruktúry a jej prevádzkovaní.

Subjekty vo vybraných odvetviach

Priemysel

Priemyselné odvetvia prinášajú mnoho významných hospodárskych a sociálnych prínosov, zároveň sa však významným spôsobom podieľajú na produkcii celkových emisných látok znečisťujúcich ovzdušie ako aj skleníkových plynov a tiež na ostatných významných vplyvoch na životné prostredie vrátane uvoľňovania znečisťujúcich látok do vody a pôdy, vzniku odpadu a spotreby energie.

Energetika

Vrchol európskej spotreby energie bol v roku 2006. Spotreba energie v roku 2010 bola takmer o 4 % nižšia. Výroba a spotreba energie spôsobuje veľkú záťaž pre životné prostredie, prispieva ku klimatickým zmenám a poškodzuje prírodné ekosystémy a prostredie. Environmentálna osвета pre toto odvetvie by sa mala zameriavať na propagáciu a prezentáciu BAT technológií, energeticky efektívnych systémov a energetické audity budov. Pri distribučných energetických spoločnostiach je priestor na realizáciu environmentálnej osvetý v oblasti objednávaní externých služieb - orezov drevín pod líniovými vedeniami s cieľom klásť dôraz na vhodné postupy orezu drevín.

Doprava

Doprava zodpovedá približne tretine celkovej spotreby energie v členských štátoch EÚ a viac ako pätine emisií skleníkových plynov. Okrem toho má závažný vplyv na krajinu. Environmentálna osвета v tejto oblasti by sa mala zameriavať na prezentáciu a propagáciu iniciatív EEA v oblasti dopravy (Biela kniha dopravy 2011), BAT technológií, znižovania emisií CO₂, zeleného verejného obstarávania.

Pôdohospodárstvo a lesníctvo

Poľnohospodári obhospodarujú takmer polovicu pôdy EÚ, poľnohospodársky sektor preto predstavuje najväčší tlak na životné prostredie Európy. Je zodpovedný za veľký podiel znečistenia povrchových vôd, za pokles biodiverzity a za zvyšky pesticídov v podzemnej vode. Poľnohospodárstvo bude vždy jednou z hlavných činností človeka ovplyvňujúcich životné prostredie, preto je potrebné zamerať sa na intenzívnejšiu environmentálnu osvetu tejto cieľovej skupiny. Z pohľadu lesníctva patrí Slovenská republika z európskych krajín medzi krajiny s najvyššou lesnatosťou, ktorá predstavuje 41 %. Drevinové zloženie lesov v SR je pestré, avšak vplyvom biotických a abiotických faktorov dochádza k postupnému úbytku ihličnatých drevín. Taktiež pôvodné drevinové zloženie je do značnej miery ovplyvňované introdukovanými a inváznymi drevinami. K poškodzovaniu drevnej hmoty dochádza predovšetkým vplyvom imisií, ktoré oslabujú a poškodzujú lesné porasty. V lesoch došlo za posledné obdobie k mnohým zmenám, preto je potrebné pristúpiť aj k zmenám v prístupe ochrany lesa. Klimatické zmeny oslabili odolnosť potenciál porastov, pričom došlo k postupnému aktivovaniu škodlivých činiteľov. K priamemu poškodzovaniu dochádza aj nesprávnym hospodárením: pestovaním, výchovou alebo ťažbou. K poškodzovaniu lesov prispieva aj rozvoj cestovného ruchu, rekreačná činnosť, poľnohospodárske činnosti, vodohospodárstvo, priemysel. K škodlivým činiteľom patria aj lesné požiare zapríčinené človekom a krádeže dreva.

Cestovný ruch

Cestovný ruch je jedno z najrýchlejších sa rozvíjajúcich odvetví. Environmentálna osвета v tejto oblasti by sa mala zameriavať na prezentáciu a propagáciu chránených území a siete NATURA 2000 so zameraním na zážitkový cestovný ruch, odpadové, resp. bezodpadové hospodárstvo, ako aj environmentálne prijateľné riadenie a prevádzkovanie cestovného ruchu.

Široká verejnó

Táto cieľová skupina zahŕňa všetkých obyvateľov SR, odbornú verejnó, profesné združenia a siete, žurnalistov a médiá, laickú verejnó. Všeobecná environmentálna osвета by sa z dlhodobého hľadiska mala zameriavať na aktuálne témy orientované na lepšiu informovanosť a poskytovanie poradenstva v oblasti zlepšovania kvality životného prostredia na Slovensku. V zmysle Aarhuského dohovoru by sa mal umožniť verejnó prístup k informáciám, účasť na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia. Rovnako s touto cieľovou skupinou súvisí

aj podpora aktívneho dobrovoľníctva a zvyšovanie záujmu o veci verejné.

Marginalizované skupiny

Cieľová skupina predstavuje marginalizovanú, sociálne a mentálne znevýhodnenú skupinu obyvateľstva, ktorá sa vyznačuje úplným sociálnym vylúčením (exklúziou) v dôsledku pôsobenia faktorov, ako napr.: zdravotné a mentálne postihnutie, strata bydliska, dlhodobá nezamestnanosť, závislosť od drog, nedostatočná sociálna prispôsobivosť, príslušnosť k určitej etnickej skupine v regiónoch s vysokou nezamestnanosťou. K marginálnym skupinám zaraďujeme predovšetkým zdravotne a mentálne postihnutých obyvateľov, rómsku minoritu, bezdomovcov, drogovu závislých jedincov, ľudí prepustených z výkonu trestu, ľudí dlhodobo nezamestnaných a pod. Cieľom environmentálnej výchovy je oboznámiť marginalizované skupiny so základnými princípmi fungovania prírodných procesov a vstúpiť im základné vedomosti o starostlivosti a správaní sa človeka k životnému prostrediu. Dôležitú úlohu pri vzdelávaní marginalizovaných skupín zohrávajú špeciálne školy, komunitné centrá, centrá voľného času a SEV. Taktiež by mali byť adekvátne vybavené materiálne, technicky aj personálne pre komfortné využívanie ich priestorov, napríklad bezbariérovými vstupmi, špeciálne vyškolenými pedagógmi pre telesne a mentálne postihnutých návštevníkov.

4.2 Tri piliere pre zvyšovanie environmentálneho povedomia

Pre účely RK EVVO definujeme možnosti zvyšovania environmentálneho povedomia v 3 základných pilieroch:

4.2.1 Environmentálna výchova

Formálnu environmentálnu výchovu zastrešuje Štátny vzdelávací program SR. Ciele škôl a kľúčové kompetencie vo vyváženom rozvoji osobnosti žiakov a rámcový obsah vzdelania všeobecne vymedzuje *Štátny vzdelávací program*, ktorý bol schválený v roku 2008. V roku 2015 bol publikovaný *Inovovaný štátny vzdelávací program*. Štátny vzdelávací program vymedzuje rámcový obsah vzdelávania. Riešeniu problémov v oblasti životného prostredia je potrebné venovať väčšiu pozornosť, ako tomu bolo v minulosti. Z toho dôvodu je nevyhnutná spolupráca MŠVVaŠ SR s MŽP SR pri tvorbe učebných osnov prierezovej témy environmentálnej výchovy.

Neformálna environmentálna výchova je zameraná v rezorte najmä na koordinátorov environmentálnej výchovy, ktorí pôsobia na jednotlivých stupňoch škôl, školských klubov, centier voľného času, ekocentier. Obsah environmentálnej výchovy určený pre koordinátorov sa sústreďuje do metodických dní a akreditovaných programov kontinuálneho vzdelávania. Praktická realizácia neformálnej environmentálnej výchovy je zameraná priamo na žiakov a študentov v školskom prostredí, alebo prostredníctvom účasti na exkurziách, školách v prírode, ekocentrách, besedách či environmentálnych podujatiach pri príležitosti významných dní životného prostredia. Prípravu a odborné vedenie k osvojeniu si základných zručností a overených postupov dobrej praxe, ako v rôznych témach pri použití progresívnych metód úspešne pripraviť a viesť environmentálnu výchovu neformálne zabezpečujú na Slovensku mnohé subjekty uvedené v analytickej časti Konceptie.

4.2.2 Environmentálne vzdelávanie

Odborné vzdelávanie zamestnancov okresných úradov, Slovenskej inšpekcie životného prostredia a obcí

Odborné vzdelávanie zamestnancov, ktorí vykonávajú štátnu správu starostlivosti o životné prostredie, sa realizuje formou odbornej prípravy na získanie osobitných kvalifikačných predpokladov organizovanej v zmysle vyhlášky MŽP SR č. 462/2004 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o osobitných kvalifikačných predpokladoch na výkon niektorých činností na úseku starostlivosti o životné prostredie. Environmentálne vzdelávanie pre túto cieľovú skupinu sa uskutočňuje aj formou odborných seminárov,

školení, konferencií, workshopov, ktoré sú zamerané predovšetkým na legislatívu v oblasti starostlivosti o životné prostredie. V rámci odborného vzdelávania je dôležité zintenzívniť spoluprácu s MV SR tak, aby vzdelávanie reagovalo na nové témy a trendy v oblasti starostlivosti o životné prostredie vo väzbe na organizáciu a riadenie štátnej správy.

Environmentálne vzdelávanie podnikateľských subjektov a subjektov vo vybraných hospodárskych odvetviach

Environmentálne vzdelávanie by sa v zmysle predkladanej koncepcie malo zamerať na podnikateľské subjekty a subjekty vo vybraných hospodárskych odvetviach - predovšetkým v oblasti priemyslu, energetiky, dopravy, odpadového hospodárstva, pôdohospodárstva, lesníctva a cestovného ruchu.

V oblasti priemyslu je vhodná orientácia na prezentáciu a propagáciu BAT technológií, uplatňovanie existujúcich environmentálnych technológií, zlepšovanie prístupov v oblasti odpadového hospodárstva rešpektujúc hierarchiu OH, uplatňovanie systémov environmentálneho manažérstva (ako ISO 14001, schéma EMAS) a manažérske systémy kvality. V oblasti energetiky je potrebné rozšíriť vzdelávanie o nové technológie, prezentácie energeticky efektívnych systémov a pod. (viac v časti Identifikácia cieľových skupín). V oblasti dopravy ide najmä o podporu mobility, vhodné je vzdelávanie zamestnancov a pracovníkov Slovenskej správy ciest v oblasti starostlivosti o zeleň pri cestách; na spoločných seminároch by sa mohli hľadať kompromisy pri výsadbe alejí a sprievodnej vegetácie, ako aj hľadanie možností na prepojenie biokoridorov „ekoduktmi“. V oblasti pôdohospodárstva je nevyhnutné vzdelávanie predovšetkým v oblasti znižovania znečisťujúcich látok, dostupných kvalitných a regionálnych potravín, územného plánovania a ochrany pôdy, v oblasti ekologického poľnohospodárstva, ďalej poradenskou a konzultačnou činnosťou pre malých poľnohospodárov (do výmery 20 ha), v oblasti ekologických aspektov greening-u (Zazelenanie Spoločnej poľnohospodárskej politiky - výsadba alejí, vetrolamov, nelesnej drevinovej vegetácie,...). V lesníctve je dôležité vzdelávanie v oblasti trvalo udržateľného hospodárenia v lesoch, spotreby dreva a ochrany prírody, realizovať výchovné programy pre zníženie antropogénnych vplyvov na lesy ako zdroja vody, kyslíka, drevnej hmoty, ktoré zároveň plnia aj ďalšie funkcie. V oblasti cestovného ruchu je možné aplikovať existujúce schémy zamerané na environmentálne hodnotenie správania sa poskytovateľov služieb s cieľom získať právo používať environmentálnu značku, konkrétne „Environmentálnu značku EÚ“, resp. uplatňovať manažérsky prístup prostredníctvom schémy EMAS.

4.2.3 Osveta

Kľúčové aktivity v oblasti osvetu budú v najbližších rokoch vyplývať z moderných tém a nových trendov v starostlivosti o životné prostredie. EÚ prostredníctvom 7 EAP s podtitulom „Dobrý život v rámci možností našej planéty“ formuluje príťažlivú víziu budúcnosti pre rok 2050: nízko uhlíková spoločnosť, zelené obehové hospodárstvo a odolné ekosystémy ako základ pre blaho občanov.

Trendom je dekarbonizácia, značné zvýšenie efektívnosti využívania zdrojov a zaistenie ich kompatibility s odolnosťou ekosystémov. Podstatnou je tiež prestavba modelov spotreby a výroby, ktoré ovplyvňujú systémy poskytovania služieb a vytvorili by trvalo neudržateľnú závislosť: finančnú, fiškálnu, zdravotnú, právnu a vzdelávaciu. V oblasti životného prostredia by mohli byť etablované štyri doplňujúce sa prístupy, ktoré prispievajú k dlhodobým zmenám: *zmiernenie známych vplyvov na ekosystémy a ľudské zdravie* za súčasného vytvárania sociálno-hospodárskych príležitostí prostredníctvom technologických inovácií efektívne využívajúcich zdroje, *prispôsobenie sa očakávaným klimatickým a iným environmentálnym zmenám* zvýšením odolnosti; *vyhýbanie sa potenciálne vážnemu environmentálnemu poškodeniu zdravia a blaha ľudí a ekosystémov* pomocou preventívnych opatrení a *obnovenie odolnosti ekosystémov a spoločnosti zveľaďovaním prírodných zdrojov*, prispievaním k hospodárskemu rozvoju a riešením sociálnych nerovností.

Environmentálne podmienky a politiky v Európe nemožno oddeliť od globálnej dynamiky. Globálne megatrendy zmenia budúce európske spotrebné modely a ovplyvnia životné prostredie a klímu Európy. Takéto megatrendy súvisia s demografiou, hospodárskym rastom, modelmi výroby a obchodu, technologickým pokrokom, degradáciou ekosystémov a zmenou klímy. Možno ich definovať ako trendy

vo veľkom meradle (globálne) s veľkými dopadmi; často ide o vzájomne závislé sociálne, ekonomické, politické, environmentálne alebo technologické zmeny. **Európska environmentálna agentúra (EEA) definuje 11 megatrendov**, ktoré sú považované za kľúčové pre dlhodobý výhľad v oblasti životného prostredia v Európe (SOER 2010; EEA 2010). Ich prehľad prináša príloha č. 3.

V súlade s environmentálnou situáciou v SR, strategickými/koncepčnými dokumentmi a predpismi EÚ a SR, smerovaním a zásadami koncepcie štátnej environmentálnej politiky a jej globálnym cieľom, ktorým je *zvelaďovanie životného prostredia, ochrana jeho zložiek a prírody, ekologizácia a tvorba environmentálne bezpečnej, vhodnej a využiteľnej krajiny, racionálne využívanie zdrojov a celkové posilnenie a prepojenie environmentálneho piliera trvalo udržateľného rozvoja s jeho ekonomickým pilierom a sociálnym pilierom s podporou budovania a skvalitnenia environmentálnej infraštruktúry*, sa na obdobie rokov 2014 až 2020 určilo v dokumente Orientácia, zásady, priority a hlavné úlohy starostlivosti o životné prostredie sedem odvetvových priorít starostlivosti o životné prostredie SR:

- ochrana a racionálne využívanie vôd a integrovaný environmentálny manažment povodí,
- adaptácia na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy a protipovodňová ochrana,
- ochrana ovzdušia a ozónovej vrstvy, zavádzanie nízkouhlíkových a environmentálne vhodných technológií,
- minimalizácia, zhodnocovanie a zneškodňovanie odpadov, efektívne využívanie zdrojov a rozvoj zelenej ekonomiky,
- starostlivosť o biologickú diverzitu, prírodné dedičstvo a o krajinu,
- ochrana a racionálne využívanie horninového prostredia, odstraňovanie osobitných environmentálnych rizík a environmentálnych záťaží,
- podpora environmentálnej výchovy, vzdelávania, vedy, výskumu a vývoja, environmentálneho monitoringu a informatiky a dobrovoľných nástrojov environmentálnej politiky.

K riešeniu problematiky efektívnej informovanosti o kvalite životného prostredia, zlepšovaniu povedomia, poradenstva a prístupu k informáciám, ako aj výmene informácií medzi zainteresovanými skupinami s cieľom zefektívnenia komunikácie v rezorte životného prostredia sa prispeje aj realizáciou **Národného projektu** a to prostredníctvom koncepčného a koordinačného zabezpečenia a realizácie informačných, propagačných a osvetových aktivít a programov na národnej úrovni. Slovenská agentúra životného prostredia je prierezovou organizáciou rezortu MŽP SR a má v kompetencii podporu nástrojov informačného charakteru na národnej úrovni, čo jej vyplýva aj z platného štatútu.

V zmysle Národného projektu (NP) „*Zlepšovanie informovanosti a poskytovanie poradenstva v oblasti zlepšovania kvality životného prostredia na Slovensku*“ Operačného programu Kvalita životného prostredia sa vo vzťahu k odbornej aj laickej verejnosti majú osvetové aktivity zamerať na nasledovné **dve prioritné osi:**

- udržateľné využívanie prírodných zdrojov prostredníctvom rozvoja environmentálnej infraštruktúry a
- adaptáciu na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy so zameraním na ochranu pred povodňami a v rámci nich na 6 špecifických cieľov:
 - prostredníctvom osvetových aktivít zabezpečiť zvýšenie miery zhodnocovania odpadov,
 - vytvorenie východísk pre dosiahnutie dobrého stavu podzemných a povrchových vôd,
 - zlepšenie stavu ochrany druhov a biotopov a posilnenie biodiverzity,
 - zníženie znečisťovania ovzdušia a zlepšenie jeho kvality,
 - sanácie environmentálnych záťaží v mestskom prostredí,
 - zníženie rizika povodní a negatívnych dôsledkov zmeny klímy.

S týmto cieľom bude v rámci realizácie NP zabezpečených a realizovaných množstvo informačných aktivít pre rôzne cieľové skupiny v súlade s OP KŽP. Pôjde najmä o: konferencie, semináre, workshopy, informačné dni, veľtrhy, výstavy, TV (rozhlasové) video spoty, inzercie, vydávané publikácie, aktualizované webstránky, kampane využívajúce nové informačno-komunikačné prostriedky – internetové portály, sociálne siete, digitálne technológie a pod. Realizácia Národného projektu je plánovaná v období rokov 2014 – 2022.

V rámci OP KŽP (ktorého riadiacim orgánom je MŽP SR) je pripravená realizovať svoje národné

projekty aj Slovenská inovačná a energetická agentúra (SIEA), ktorá je príspevkovou organizáciou Ministerstva hospodárstva SR. V Operačnom programe je SIEA zodpovedná za implementáciu opatrení zameraných na prechod na energeticky efektívne nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch. S touto úlohou súvisia aj národné projekty, ktoré SIEA pripravuje. Aj v tomto programovom období bude SIEA pokračovať v aktivitách národného projektu bezplatného energetického poradenstva ŽIŤ ENERGIU. Realizované budú aj nové národné projekty zamerané na vybudovanie informačnej platformy energeticky efektívneho nízkouhlíkového hospodárstva, audity verejných budov a rozšírenie monitorovacieho systému energetickej efektívnosti.

Jednotlivé aktivity v oblasti EVVO môžu byť financované aj cez dopytovo – orientované projekty. Prehľad zdrojov, z ktorých je možné financovať takéto projekty, prináša kapitola 6.

5 IDENTIFIKÁCIA HLAVNÉHO CIEĽA KONCEPCIE, CIEĽOV, OPATRENÍ A AKTIVÍT

Táto kapitola rezortnej koncepcie tvorí nosnú časť dokumentu. Hlavný cieľ, čiastkové ciele, následne opatrenia a aktivity boli navrhnuté tak, aby reagovali na aktuálne problémy, témy a nové trendy v oblasti životného prostredia. Vychádzalo sa z podkladov, ktoré boli rozpracované v predchádzajúcich kapitolách, resp. podkapitolách koncepcie.

Hlavný cieľ sa bude naplňať prostredníctvom aktivít navrhovaných v **krátkodobom časovom horizonte** (so začiatkom najneskôr do konca roka 2017), **strednodobom časovom horizonte** (so začiatkom najneskôr do konca roka 2020) a **dlhodobom časovom horizonte** (zrealizované najneskôr do konca roka 2025). Prehľad navrhovaných cieľov, opatrení a aktivít z časového hľadiska prináša príloha č. 5.

Hlavný cieľ rezortnej koncepcie EVVO: „Vytvoriť fungujúci ucelený systém environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvetv v rezorte životného prostredia, so zameraním na rôzne cieľové skupiny a s využitím inovatívnych nástrojov pri zachovaní princípov udržateľného rozvoja“.

Cieľ

1. Vytvorenie stabilného systému EVVO v SR reflektujúceho aktuálne požiadavky

Opatrenie

1.1 Vytvorenie a inštitucionálne zabezpečenie funkčného systému EVVO

Aktivity

1.1.1 Vytvoriť inštitucionálny a legislatívny rámec s cieľom obnoviť Komisiu pre EVVO.

Indikátor: vypracovanie a schválenie smernice pre zriadenie Komisie na MŽP SR

1.1.2 Inicovať a koordinovať stretnutia obnovenej komisie min. 2 x ročne za účasti zástupcov z rezortných organizácií, MŽP SR, MŠVVaŠ SR, MK SR, ZMOS a MVO.

Indikátor: počet stretnutí komisie

1.1.3 Stanoviť rezortné a sektorové zodpovednosti v oblasti EVVO.

Indikátor: zahrnutie EVVO do štatútov všetkých rezortných organizácií MŽP SR

1.1.4 Vyčleniť zástupcov za oblasť EVVO v rezortných organizáciách a posilniť pozíciu (personálne a finančne) existujúcich štruktúr.

Indikátor: databáza koordinátorov za rezortné organizácie; 1 samostatné štátnozamestnanecké miesto určené výhradne pre agendu EVVO, 1 osoba v rámci každej rezortnej organizácie

1.1.5 Každoročne vyhodnocovať plnenie jednotlivých opatrení RK EVVO prostredníctvom stanovených indikátorov jednotlivých aktivít a tým získavať spätnú väzbu.

Indikátor: odpočet plnenia jednotlivých opatrení

Cieľovou skupinou v tomto opatrení sú: MŽP SR, rezortné organizácie MŽP SR, MŠVVaŠ SR, MK SR, ZMOS a MVO.

Opatrenie

1.2 Rozvoj existujúcich úspešných aktivít zameraných na EVVO

Aktivity

1.2.1 Finančne stabilizovať a posilniť neformálnu EVVO v rámci rezortných organizácií MŽP SR s cieľom zefektívniť komplexnú neformálnu EVVO pre všetky cieľové skupiny.

Indikátor: výška finančných prostriedkov jednotlivých rezortných organizácií

1.2.2 Naďalej organizovať metodické podujatia, vzdelávania, semináre, prednášky, exkurzie, konferencie,

výmenny skúseností - študijné cesty, prezentácie príkladov dobrej praxe pre rôzne cieľové skupiny.

Indikátor: počet environmentálnych aktivít/počet účastníkov

1.2.3 Naďalej vydávať odbornou-metodické materiály, publikácie, učebné pomôcky a propagačné materiály pre neformálne vzdelávanie, študijné texty a pod. pre rôzne cieľové skupiny.

Indikátor: počet vydaných publikácií a propagačných materiálov

Cieľovou skupinou v tomto opatrení sú: pedagógovia, deti v MŠ, žiaci ZŠ, študenti SŠ a VŠ, verejná správa, podnikateľské subjekty a ich odvetvia, iné odvetvia hospodárstva, široká verejnosť.

Opatrenie

1.3 Rozvoj a podpora praktickej environmentálnej výchovy

Aktivity

1.3.1 Jasne zdefinovať postavenie a úlohy existujúcich stredísk EVVO v rámci rezortných organizácií, zachovať a zastabilizovať existujúce strediská EVVO (ekocentrá, infocentrá, ekoučebne a pod.) – udržať/ resp. zvýšiť ich personálne a materiálne vybavenie s cieľom podpory viaczmyslového vnímania a realizácie projektov a aktivít zameraných na nadobudnutie praktických zručností s využitím najnovších poznatkov, inovatívnych postupov a pod..

Indikátor: počet dovybavených stredísk EVVO, štatút rezortných organizácií, počet aktivít a projektov, spätná väzba formou prieskumu

1.3.2 Realizovať projekty a aktivity pre širokú verejnosť, marginalizované skupiny obyvateľstva, skupiny s mentálnym a fyzickým znevýhodnením s využitím najnovších poznatkov, inovatívnych postupov a pod..

Indikátor: počet environmentálnych aktivít pre marginalizované skupiny/počet účastníkov

1.3.3 Zabezpečiť finančné prostriedky na obnovu a rekonštrukciu existujúcich stredísk praktickej environmentálnej výchovy, informačných stredísk ochrany prírody, vstupných areálov sprístupnených jaskýň a vytvoriť stratégie budovania siete rezortných aj mimorezortných stredísk EVVO v SR s identifikovanou náplňou, aktivitami a vytvorenie modelu ich financovania.

Indikátor: počet obnovených stredísk

1.3.4. Zabezpečiť finančné prostriedky na rekonštrukciu existujúcich náučných chodníkov a náučných lokalít, koordinovať budovanie ďalších týchto náučných zariadení v prírode v rámci chránených území, vytvárať interaktívne náučné zariadenia v prírode, vrátane zariadení s bezbariérovým prístupom do vybraných lokalít.

Indikátor: počet zrekonštruovaných a vybudovaných náučných zariadení v prírode

Cieľovou skupinou v tomto opatrení sú: pedagógovia, deti v MŠ, žiaci ZŠ, študenti SŠ a VŠ, široká verejnosť vrátane marginalizovaných skupín.

Cieľ

2. Rozvoj odborných vzdelávacích aktivít pre zamestnancov verejnej správy

Opatrenie

2.1 Rozvoj odborných vzdelávacích aktivít pre zamestnancov verejnej správy

Aktivity

2.1.1 Naďalej zabezpečovať odbornú prípravu zamestnancov štátnej správy starostlivosti o životné prostredie, ktorí nespĺňajú osobitné kvalifikačné predpoklady v zmysle vyhlášky MŽP SR č. 462/2004 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o osobitných kvalifikačných predpokladoch na výkon niektorých činností na úseku starostlivosti o životné prostredie (osobitnú pozornosť venovať zamestnancom obcí vykonávajúcich prenesené kompetencie štátnej správy starostlivosti o životné prostredie).

Indikátor: počet vzdelávacích aktivít a počet preškolených zamestnancov

Systematicky vzdelávať zamestnancov OÚ – odborov starostlivosti o životné prostredie v oblasti starostlivosti o životné prostredie a legislatívnych zmien (v spolupráci s MV SR).

Indikátor: počet vzdelávacích aktivít a počet preškolených zamestnancov za rok

Realizovať odborné školenia s tematikou ochrany a tvorby životného prostredia pre zamestnancov obcí, úradov samosprávnych krajov, niektorých ústredných orgánov štátnej správy a ich rezortných organizácií, príslušníkov Policajného zboru, Hasičského a záchranného zboru, pracovníkov prokuratúry, súdov, colných orgánov, veterinárnych a fytosanitárnych orgánov.

Indikátor: počet zrealizovaných aktivít a počet preškolených zamestnancov

Cieľovou skupinou v tomto opatrení sú: prednostne zamestnanci verejnej správy, podnikateľské subjekty (dobrovoľne), široká verejnosť.

Opatrenie

2.2 Zefektívnenie vzdelávania koordinátorov ENV

Aktivity

2.2.1 Inovovať a vytvárať nové akreditované programy EVVO.

Indikátor: počet akreditovaných vzdelávacích programov

2.2.2 Zachovať kontinuálne vzdelávania koordinátorov ENV.

Indikátor: počet vzdelávaní a počet vyškolených koordinátorov

2.2.3 Zefektívniť spoluprácu s Metodicko-pedagogickými centrami MŠVVaŠ SR .

Indikátor: počet spoločne zrealizovaných aktivít, počet účastníkov

Cieľovou skupinou v tomto opatrení sú: pedagógovia, koordinátori ENV.

Opatrenie

2.3 Vzdelávanie zamestnancov MŽP SR a jeho rezortných organizácií s cieľom zvyšovania ich osobných a odborných kapacít v oblasti životného prostredia

Aktivity

2.3.1 Spracovať a zaviesť systém permanentného vzdelávania a zabezpečenia profesionálneho rastu zamestnancov rezortných organizácií MŽP SR s využitím najnovších poznatkov, najlepšej praxe a zručností v oblasti ochrany životného prostredia prostredníctvom školení, seminárov a iných foriem vzdelávania, podporovať ich účasť na odborných podujatiach, konferenciách, workshopoch na národnej a medzinárodnej úrovni, študijných cestách a pobytoch na národnej a medzinárodnej úrovni.

Indikátor: počet preškolených zamestnancov, počet zrealizovaných vzdelávacích aktivít

Cieľovou skupinou v tomto opatrení sú: zamestnanci MŽP SR a jeho rezortných organizácií.

Cieľ

3. Zavádzanie nových trendov a zvýšenie záujmu o životné prostredie

Opatrenie

3.1 Zatraktívnenie a zvýšenie záujmu verejnosti o problematiku životného prostredia, ochrany prírody a krajiny a podpora občianskej angažovanosti a aktívneho dobrovoľníctva.

Aktivity

3.1.1 Zabezpečiť interiérové a exteriérové dobudovanie materiálno-technickej vybavenosti existujúcich stredísk, infocentier, ekocentier, ekoučební a areálov rezortných organizácií MŽP SR s cieľom ponúknuť zážitkové aktivity environmentálnej výchovy.

Indikátor: počet stredísk a areálov s novým materiálno-technickým vybavením

3.1.2 Zvyšovať osvetu formou vydávania periodických a neperiodických publikácií, časopisov a odborných štúdií a iných typov informačných a propagačných materiálov za účelom zvyšovania environmentálneho povedomia širokej verejnosti.

Indikátor: počet periodických a neperiodických publikácií, časopisov, odborných štúdií, článkov a iných typov informačných a propagačných materiálov/ počet distribuovaných periodických a neperiodických publikácií, časopisov, odborných štúdií, článkov

3.1.3 Propagovať aktivity EVVO rezortu na rôznych multižánrových a multikultúrnych podujatiach a festivaloch na Slovensku s cieľom zvyšovania environmentálneho povedomia. Využívať už existujúce a najmä štátom financované kampane na prezentáciu EVVO (Deň Európy, informačné podujatia). Pri realizovaných aktivitách využívať princípy spolupráce s využitím už existujúceho potenciálu v oblasti EVVO, neinvestičné aktivity smerovať do prostredia, kde existuje zázemie pre ich úspešnú realizáciu s cieľom podporiť a využiť potenciál sociálnych komunit a partnerstiev tak, aby bol naplnený multiplikačný efekt (napr. MAS, geoparky, biosférické rezervácie, lokality kultúrneho a prírodného dedičstva a iné).

Indikátor: počet aktivít prezentovaných na podujatiach/ počet oslovených účastníkov

3.1.4 Organizovať dni otvorených dverí (v rezortných organizáciách MŽP SR a strediskách environmentálnej výchovy a vzdelávania), zážitkové podujatia, semináre a workshopy pre verejnosť.

Indikátor: počet návštevníkov

3.1.5 Organizovať semináre, konferencie, vzdelávacie podujatia s cieľom zvýšenia odborných kapacít podnikateľských subjektov a pracovníkov v špecifických odvetviach hospodárstva v oblasti nových prístupov a aktuálnych trendov starostlivosti o životné prostredie.

Indikátor: počet zrealizovaných vzdelávacích podujatí / počet vyškolených účastníkov

3.1.6 Zabezpečiť finančné prostriedky na prevádzku areálov, expozícií (interiérových a exteriérových), výstavných a múzejných priestorov, skanzenov, geoparkov, SEV a škôl OPaK s cieľom zvyšovania povedomia o prírodných a kultúrnych hodnotách územia a podporiť ich využívanie.

Indikátor: počet návštevníkov, výška finančných prostriedkov určená na prevádzku/fungovanie stredísk

3.1.7 Realizovať národný projekt zameraný na zlepšenie informovanosti a poskytovanie poradenstva v oblasti zlepšovania kvality životného prostredia na Slovensku, podporovať realizáciu dopytovo-orientovaných projektov zameraných na podporu environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvetu v rezorte.

Indikátor: počet podporených dopytovo-orientovaných projektov

Cieľovou skupinou v tomto opatrení je: deti MŠ, žiaci ZŠ, študenti SŠ a VŠ, pedagógovia, podnikateľské subjekty a iné odvetvia (napr. v prípade sponzoringu, pri tvorbe vyššie spomínaných produktov), široká verejnosť.

Opatrenie

3.2 Podpora nových trendov v oblasti EVVO

Aktivity

3.2.1 Skvalitniť webové stránky rezortných organizácií s dôrazom na zapracovanie informácií o EVVO.

Indikátor: prehľadnosť a aktuálnosť webových stránok v oblasti EVVO/ počet prístupov

3.2.2 Podporiť moderné a atraktívne formy neformálnej EVVO formou využívania nových informačných a digitálnych technológií, on-line platforiem, mobilných aplikácií, cloudových riešení, e-learningu a špeciálnych portálov a programov využiteľných aj v procese formálneho vzdelávania a vytvorenie spoločného internetového portálu EVVO.

Indikátor: počet zavedených nových foriem v EVVO/ návštevnosť, resp. počet prístupov

3.2.3 Pripraviť a realizovať interaktívne výstavy zamerané na zvyšovanie environmentálneho povedomia pre širokú verejnosť s využitím skúseností rezortných organizácií a iných subjektov EVVO.

Indikátor: počet nových pripravených výstav, počet výstavných miest/počet účastníkov

3.2.4 Realizovať inšpiratívne a zážitkové programy priamo v prírodnom prostredí s cieľom podporiť praktické zručnosti a schopnosť využiť získané poznatky v reálnom živote.

Indikátor: počet zrealizovaných programov/ počet účastníkov

3.2.5 Vytvoriť stabilnú spoluprácu so zahraničnými organizáciami zaoberajúcimi sa EVVO s cieľom výmeny skúseností, inšpirácií a možnej participácie na spoločných projektoch.

Indikátor: počet spoločných podujatí, počet spoločných projektov/ počet účastníkov

3.2.6 Realizovať osvetové kampane zamerané na podporu environmentálneho manažérstva (EMAS) ako súboru dobrovoľných nástrojov environmentálnej politiky umožňujúcich zavedenie systémového prístupu organizácií pri riešení problémov ochrany životného prostredia v prostredí podnikateľskej sféry.

Indikátor: počet kampaní, počet aktivít, počet účastníkov, počet distribuovaných publikácií

Cieľovou skupinou v tomto opatrení sú: rezortné organizácie MŽP SR, deti MŠ, žiaci ZŠ, študenti SŠ a VŠ, pedagógovia, verejná správa, podnikateľské subjekty a iné odvetvia, široká verejnosť.

Cieľ

4. Skvalitnenie životného prostredia v SR prostredníctvom realizovania environmentálnych a osvetových aktivít

Opatrenie

4.1 Osveta v oblasti udržateľného využívania prírodných zdrojov prostredníctvom rozvoja environmentálnej infraštruktúry

Aktivity

4.1.1 Realizovať osvetové kampane s cieľom zvýšiť mieru zhodnocovania odpadov so zameraním na ich prípravu na opätovné použitie a recykláciu a podpora predchádzania vzniku odpadov.

Indikátor: počet kampaní, počet aktivít, počet účastníkov, počet distribuovaných publikácií

4.1.2 Realizovať osvetové kampane smerom k dosiahnutiu dobrého stavu podzemných a povrchových vôd.

Indikátor: počet kampaní, počet aktivít, počet účastníkov, počet distribuovaných publikácií

4.1.3 Realizovať osvetové kampane s cieľom zlepšenia stavu ochrany druhov a biotopov a posilnenie biodiverzity.

Indikátor: počet kampaní, počet aktivít, počet účastníkov, počet distribuovaných publikácií

4.1.4 Realizovať osvetové kampane s cieľom zníženia znečisťovania ovzdušia a zlepšenia jeho kvality.

Indikátor: počet kampaní, počet aktivít, počet účastníkov, počet distribuovaných publikácií

4.1.5 Realizovať propagáciu a osvetu v oblasti udržateľnej mobility a jej priaznivých účinkov vo vzťahu k samosprávam a miestnym obyvateľom.

Indikátor: počet kampaní, počet aktivít, počet účastníkov, počet distribuovaných publikácií

4.1.6 Realizovať osvetové kampane v oblasti environmentálnych záťaží.

Indikátor: počet kampaní, počet aktivít, počet účastníkov, počet distribuovaných publikácií

4.1.7 Realizovať osvetové kampane v oblasti zelenej infraštruktúry.

Indikátor: počet kampaní, počet aktivít, počet účastníkov, počet distribuovaných publikácií

4.1.8 Propagovať zelenú ekonomiku (obehové hospodárstvo), udržateľné využívanie miestnych zdrojov, ekologické formy hospodárenia a udržateľný cestovný ruch s cieľom zachovania prírodných a kultúrnych hodnôt krajiny.

Indikátor: počet kampaní, počet aktivít, počet účastníkov, počet distribuovaných publikácií

4.1.9 Realizovať osvetové kampane podľa aktuálnych potrieb v oblasti ochrany a tvorby životného prostredia na národnej aj medzinárodnej úrovni.

Indikátor: počet kampaní, počet aktivít, počet účastníkov, počet distribuovaných publikácií

Cieľovou skupinou v tomto opatrení je: široká verejnosť.

Opatrenie

4.2 Osveta v oblasti adaptácie na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy a ich nepriaznivý vplyv

Aktivity

4.2.1 Realizovať osvetové kampane s cieľom znížiť nepriaznivé dôsledky zmeny klímy a ich nepriaznivý vplyv.

Indikátor: počet kampaní, počet aktivít, počet účastníkov, počet distribuovaných publikácií

Cieľovou skupinou v tomto opatrení je: široká verejnosť.

Cieľ

5. Zlepšiť spoluprácu zainteresovaných subjektov v oblasti EVVO

Opatrenie

5.1. Inicovať úzku spoluprácu MŽP SR s MŠVVaŠ SR a MVO pri aktualizácii environmentálnej výchovy ako prierezovej témy v definovaní formálneho vzdelávania za environmentálnu oblasť

Aktivity

5.1.1 Inicovať pracovné stretnutia členov komisie EVVO so zástupcami MŠVVaŠ SR pri aktualizácii environmentálnej výchovy ako prierezovej témy.

Indikátor: počet pracovných stretnutí

5.1.2 Zabezpečiť systematickú spoluprácu a komunikáciu rezortných organizácií MŽP SR, MŠVVaŠ SR, akademickej obce, SAV, MVO, škôl s cieľom využitia neformálnej EVVO vo vyučovacom procese.

Indikátor: samostatne voliteľný predmet EVVO s metodikou pre vyučovanie

5.1.3 Spolupráca organizácií s cieľom vzájomnej výmeny informácií a poznatkov, zlepšenie prepojenosti plánovaných a realizovaných projektov.

Indikátor: počet partnerských projektov

5.1.4 Začleniť do mimoškolskej neformálnej výchovy a vzdelávania programy environmentálnej výchovy predovšetkým s využitím zážitkovej formy učenia priamo v prírodnom prostredí.

Cieľovou skupinou v tomto opatrení sú: pedagógovia a koordinátori ENV.

Opatrenie

5.2 Zlepšenie osvetovej činnosti v oblasti starostlivosti o životné prostredie ako súčasť zvyšovania kvality života obyvateľov a spolupráca s lokálnymi aktérmi miestneho rozvoja (vrátane MAS), MVO, samosprávami a širokou verejnosťou

Aktivity

5.2.1 Ďalej podporovať programy v oblasti obnovy sídelného prostredia, revitalizácie krajiny, ekologicky vhodného riešenia vidieckej infraštruktúry.

Indikátor: počet programov

5.2.2 Zvyšovať povedomie verejnosti v oblasti ŽP prostredníctvom spolupráce s materskými centrami, komunitnými centrami, klubmi dôchodcov, CVČ a dobrovoľníkmi.

Indikátor: počet zainteresovaných subjektov zapojených do spolupráce

5.2.3 Zaviesť inštitút napr. „Zelenej ceny“ s cieľom podporiť rozvoj trhu environmentálnymi službami, naďalej udeľovať Cenu ministra životného prostredia SR a tým upriamiť pozornosť širokej verejnosti na udržateľný prístup k ŽP.

Indikátor: Zelená cena, Cena ministra MŽP SR / ročne

5.2.4 Využiť predsedníctvo Slovenska v Rade EÚ v druhom polroku 2016 s cieľom šíriť tému EVVO.

Indikátor: počet zrealizovaných aktivít v období predsedníctva SR v EÚ

Cieľovou skupinou v tomto opatrení sú: deti MŠ, žiaci ZŠ, študenti SŠ a VŠ, pedagógovia, verejná správa, podnikateľské subjekty a iné odvetvia hospodárstva, široká verejnosť.

6 IDENTIFIKÁCIA FINANČNÝCH ZDROJOV

Finančné prostriedky na realizáciu jednotlivých cieľov, opatrení a aktivít, tak ako boli definované v strategickej časti Rezortnej koncepcie EVVO, môžu byť čerpané z dvoch základných skupín finančných zdrojov:

- verejné zdroje štátnej správy a štátne fondy – Ministerstvo životného prostredia SR, Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR, Environmentálny fond,
- štrukturálne fondy EÚ: KF, ERDF, ESF, cezhraničné, nadnárodné a medziregionálne programy spolupráce, ostatné grantové a podporné programy.

1. VEREJNÉ FINANČNÉ ZDROJE

ŠTÁTNY ROZPOČET

Zo zdrojov MŽP SR môžu byť financované opatrenia zamerané na inštitucionálne posilnenie kapacít rezortných organizácií na realizáciu samotných aktivít EVVO. Opatrenia vrátane aktivít, ktoré sú v rámci RK EVVO zamerané na spoluprácu s MŠVVaŠ SR, by mohli byť na základe dohody z alikvotnej čiastky financované aj z rozpočtových prostriedkov rezortu školstva.

ENVIRONMENTÁLNY FOND

Fond je zriadený zákonom č. 587/2004 Z. z. o Environmentálnom fonde v znení neskorších predpisov ako štátny fond na uskutočňovanie štátnej podpory starostlivosti o životné prostredie.

Pre napĺňanie opatrení a realizáciu aktivít Rezortnej koncepcie EVVO je kľúčová oblasť E: Environmentálna výchova, vzdelávanie a propagácia a oblasť POD: Program obnovy dediny – zlepšovanie kvality životného prostredia na vidieku.

EURÓPSKE ŠTRUKTURÁLNE A INVESTIČNÉ FONDY

Čerpanie nenávratných finančných príspevkov zo štrukturálnych a investičných fondov Európskej únie počas programového obdobia 2014 - 2020 bude možné prostredníctvom šiestich základných operačných programov:

- Operačný program Výskum a inovácie (OP Val),
- Operačný program Kvalita životného prostredia (OP KŽP),
- Integrovaná infraštruktúra (OP II),
- Integrovaný regionálny operačný program (IROP),
- Operačný program Ľudské zdroje, zamestnanosť a inklúzia (OP ĽZ),
- Operačný program Efektívna verejná správa (OP EVS).

Samostatným režimom sa budú riadiť programy Technická pomoc, Rozvoj vidieka (PRV), Rybné hospodárstvo (OP RH), Európska územná spolupráca a program INTERACT, ktoré sú riadené na základe špecifických usmernení EK.

Operačný program Kvalita životného prostredia (OP KŽP)

OP KŽP predstavuje programový dokument SR pre čerpanie pomoci zo štrukturálnych fondov EÚ a Kohézneho fondu v programovom období 2014 –2020 v oblasti udržateľného a efektívneho využívania prírodných zdrojov, zabezpečujúceho ochranu životného prostredia, aktívnu adaptáciu na zmenu klímy a podporu energeticky efektívneho nízkouhlíkového hospodárstva.

Pre napĺňanie opatrení a realizáciu aktivít Rezortnej koncepcie EVVO sú kľúčové všetky prioritné osi OP KŽP: Prioritná os 1 - Udržateľné využívanie prírodných zdrojov prostredníctvom rozvoja environmentálnej infraštruktúry; Prioritná os 2 - Adaptácia na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy so zameraním na ochranu pred povodňami; Prioritná os 3 -Podpora riadenia rizík, riadenia mimoriadnych udalostí a odolnosti proti mimoriadnym udalostiam ovplyvneným zmenou klímy; Prioritná os 4 - Energeticky efektívne nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch. V každej prioritnej osi boli

okrem iného definované aj aktivity s cieľom posilnenia informovanosti v oblastiach riešených operačným programom.

Integrovaný regionálny operačný program 2014- 2020 (IROP)

Integrovaný regionálny operačný program (IROP) je programový dokument SR pre programové obdobie 2014 – 2020, ktorého globálnym cieľom je prispieť k zlepšeniu kvality života a zabezpečiť udržateľné poskytovanie verejných služieb s dopadom na vyvážený a udržateľný územný rozvoj, hospodársku, územnú a sociálnu súdržnosť regiónov, miest a obcí.

Pre napĺňanie opatrení a realizáciu aktivít Rezortnej koncepcie EVVO je kľúčová prioritná os č. 2: Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám; prioritná os č. 4: Zlepšenie kvality života v regiónoch s dôrazom na životné prostredie a prioritná os č. 5: Miestny rozvoj vedený komunitou.

Operačný program Ľudské zdroje 2014 – 2020 (OP ĽZ)

Základným pilierom pre hospodársky rast, zamestnanosť a rozvoj kvality života obyvateľstva je kvalitné vzdelávanie. Pre napĺňanie opatrení a realizáciu aktivít Rezortnej koncepcie EVVO je kľúčová prioritná os č.1: Vzdelávanie.

Program rozvoja vidieka 2014 - 2020 (PRV)

V zmysle Spoločnej poľnohospodárskej politiky si Program rozvoja vidieka stanovuje nasledovné strategické ciele: posilnenie konkurencieschopnosti pôdohospodárskeho sektora, udržateľný manažment prírodných zdrojov a prispôsobovanie sa klimatickým zmenám, vyvážený územný rozvoj vidieckych hospodárstiev a komunít vrátane vytvárania a udržiavania pracovných miest.

Pre napĺňanie opatrení Rezortnej koncepcie EVVO sú dôležité oblasti 01. Posilnenie vedomostnej základne, transferu znalostí, inovačnej výkonnosti a spolupráce poľnohospodárstva, potravinárstva a lesného hospodárstva a oblastí 14. Zlepšenie kvality života na vidieku a podpora rozvoja miestnych komunít/partnerstiev vo vidieckych obciach.

PROGRAMY CEZHRAŇIČNEJ SPOLUPRÁČE

SR bude v programovom období 2014-2020 participovať na implementácii programov spolupráce. Cieľom programov je prostredníctvom spoločných cezhraničných projektov riešiť spoločné výzvy prihraničných regiónov a napomáhať k zvyšovaniu hospodárskej a sociálnej integrácie prihraničných regiónov.

INTERREG V-A Slovenská republika – Česká republika 2014 – 2020

Cezhraničná spolupráca v slovensko-českom pohraničí sa bude v nasledujúcom období sústreďovať na zhodnocovanie vnútorného potenciálu v prospech ďalšieho vyváženého rozvoja územia. Pre napĺňanie opatrení Rezortnej koncepcie EVVO je dôležitá Prioritná os č. 4.: Ochrana a obnova biologickej diverzity a pôdy a podpory ekosystémových služieb vrátane siete Natura 2000 a zelených infraštruktúr.

INTERREG V-A – Poľsko – Slovenská republika 2014 -2020

Cieľom programu je realizovať tri základné výzvy: ochrana, posilnenie a rozvoj kľúčového potenciálu oblasti – prírodného a kultúrneho dedičstva, zlepšenie dopravnej infraštruktúry a rozvoj vzdelávania. Pre napĺňanie opatrení Rezortnej koncepcie EVVO je dôležitá Prioritná os č.1: Ochrana a rozvoj prírodného a kultúrneho dedičstva cezhraničného územia.

INTERREG V-A Slovenská republika – Rakúsko 2014-2020

Cieľom programu je riešiť spoločné výzvy identifikované v pohraničných regiónoch Slovenskej republiky a Rakúska. Pre napĺňanie opatrení Rezortnej koncepcie EVVO je dôležitá Prioritná os č.1: Ochrana prírodného a kultúrneho dedičstva a biodiverzity.

INTERREG V-A Slovenská republika – Maďarsko 2014-2020

Cieľom je zvýšiť úroveň integrácie slovensko-maďarského prihraničného územia v oblasti hospodárskej a sociálnej spolupráce, spolupráce v oblasti ochrany životného prostredia, starostlivosti o prírodné prostredie a dostupnosti. Pre napĺňanie opatrení Rezortnej koncepcie EVVO je dôležitá Prioritná os č.1: Ochrana prírody a kultúrne dedičstvo.

Program ENI Cezhraničná spolupráca Maďarsko – Slovensko – Rumunsko – Ukrajina 2014 - 2020

Program HUSKROUA ENI CBC 2014-2020 sa zameriava predovšetkým na ochranu životného prostredia a riešenie výziev v oblasti zmeny klímy, ďalej na podporu dopravy, výskumu a technologického rozvoja. Pre napĺňanie opatrení Rezortnej koncepcie EVVO je kľúčová Prioritná os č. 2: Zlepšiť kvalitu životného prostredia.

PROGRAMY NADNÁRODNEJ SPOLUPRÁCE

Operačný program Stredná Európa 2014- 2020

OP Stredná Európa je programom Európskej únie, ktorý bude podporovať spoluprácu v krajinách a regiónoch strednej Európy (Rakúsko, Česká republika, Nemecko, Maďarsko, Taliansko, Poľsko, Slovenská republika, Slovinsko a Chorvátsko), čím prispieva k zlepšeniu inovácií, energií, využitia prírodných a kultúrnych zdrojov, dostupnosti / dopravy. Pre napĺňanie opatrení Rezortnej koncepcie EVVO je kľúčová Prioritná os 3: Spolupráca v oblasti prírodných a kultúrnych zdrojov pre udržateľný rast v STREDNEJ EURÓPE.

Nadnárodný program EÚS pre dunajský región (ETC Dunaj)

Program ETC Dunaj je zameraný na posilnenie aktivít, ktoré prinášajú pridanú hodnotu vo forme cezhraničných riešení a foriem spolupráce a predstavujú trvalo udržateľné riešenie aktuálnych problémov – environmentálnych, sociálnych, kultúrnych a ekonomických. Pre napĺňanie opatrení Rezortnej koncepcie EVVO je kľúčová Prioritná oblasť Ochrana životného prostredia a podpora efektívneho využívania zdrojov.

PROGRAMY MEDZIREGIONÁLNEJ SPOLUPRÁCE

Program spolupráce INTERREG EUROPE 2014-2020 (INTERREG VC)

Cieľom je posilniť efektívnosť politiky súdržnosti a výmenu skúseností v rámci tematických cieľov s hlavným zámerom zaistiť ich prenos aj do programov cieľa Európska územná spolupráca (EÚS). Pre napĺňanie opatrení Rezortnej koncepcie EVVO je kľúčová Prioritná os 4: Životné prostredie a efektívne využívanie zdrojov.

URBACT III

Hlavným cieľom je podpora integrovaného prístupu k udržateľnému mestskému rozvoju.

Horizont 2020

Program Horizont 2020 spája výskum s inováciami a zameriava sa na tri hlavné oblasti: excelentnú vedu, vedúce postavenie priemyslu a spoločenské výzvy. Pre napĺňanie opatrení Rezortnej koncepcie EVVO sú kľúčové najmä oblasti: Šírenie excelentnosti a zvyšovanie účasti, Potravinová bezpečnosť a udržateľné využívanie biologických zdrojov, Udržateľná energia, Ekologická a integrovaná mobilita, Opatrenia v oblasti klímy, Životné prostredie, Efektívne využívanie zdrojov a surovín.

LIFE+

Ciele programu LIFE 2014 – 2020 vychádzajú zo 7. EAP (environmentálny akčný program):

efektívne využívanie zdrojov, strata biodiverzity, adaptačná stratégia EÚ a ciele v oblasti mitigácie v rámci stratégie Európa 2020. Pre napĺňanie opatrení Rezortnej koncepcie EVVO sú kľúčové podprogramy Životné prostredie a ochrana klímy.

2. SÚKROMNÉ FINANČNÉ ZDROJE

Nadácie

Zakladanie nadácií bolo súčasťou procesu vytvárania občianskej spoločnosti. Finančné zdroje na rôzne verejno-prospešné projekty a aktivity poskytujú nadácie v rámci svojich grantových programov.

Firemná filantropia

Firmy sa stávajú významným partnerom pre realizáciu verejnoprospešných aktivít, keďže preberajú na seba spoločenskú zodpovednosť za prostredie, v ktorom podnikajú. Firmy pri podpore verejnoprospešných projektov sledujú dva ciele – filantropický a marketingový. Spolupráca s firmami sa realizuje viacerými spôsobmi:

- sponzoring,
- firemné nadácie,
- 2 % asignácia,
- iné formy spolupráce – nefinančné dary ...

Na podporu firemnej filantropie a verejnoprospešných projektov vznikla platforma Fórum donorov. Fórum donorov je asociácia popredných organizácií poskytujúcich granty v Slovenskej republike. Snaží sa o zvýšenie transparentnosti a efektívnosti využitia finančných prostriedkov prúdiacich do neziskového sektora.

Fundraising

Na získavanie zdrojov a financovanie verejnoprospešných aktivít, organizácií a inštitúcií slúžia aj organizácie zaoberajúce sa profesionálne fundraisingom.

Asignácia 2 % z daní z príjmu právnických a fyzických osôb

Asignácia 2 % z daní z príjmu právnických a fyzických osôb je forma nepriamej pomoci z verejných prostriedkov pre neziskové, mimovládne organizácie na realizáciu aktivít v niektorej z oblastí verejnej prospešnosti. Tento mechanizmus v sebe spája významný motivačný faktor pre platcov daní z príjmov s unikátnou administratívnou voľnosťou použitia prostriedkov, časovou disponibilitou mechanizmu a dopredu definovaným spôsobom verejnej kontroly využitia týchto finančných prostriedkov.

Príloha č.1_ Podrobný prehľad aktivít rezortných organizácií MŽP SR

Slovenská agentúra životného prostredia

SAŽP má v rámci svojej organizačnej štruktúry zriadenú organizačnú jednotku zameranú na EVVO – Oddelenie environmentálnej výchovy a vzdelávania a stredisko environmentálnej výchovy - Dropie. V rámci oddelenia a strediska sa zaoberá mimoškolskou environmentálnou výchovou ako neformálnou výchovou k ochrane a tvorbe životného prostredia. Realizuje ju na viacerých úrovniach - lokálnej, regionálnej, národnej i medzinárodnej. Organizuje vzdelávacie podujatia pre pedagógov a odbornú verejnosť, ako napríklad: Festival environmentálnych výučbových programov - ŠIŠKA, regionálne metodické dni, medzinárodný festival filmov o životnom prostredí, prednášky, školenia, semináre, konferencie. Pedagógom poskytuje tiež akreditované kontinuálne vzdelávanie v oblasti TUR. Pripravuje a realizuje výstavy k významným dňom životného prostredia, má širokú edičnú činnosť v oblasti EVVO a realizuje tiež školské programy (Na túru s NATUROU, Ekologická stopa, Enviróza, Beagle) a školské súťaže (Oči na stopkách, EnvirOtázniky, ProEnviro, Recykláčik, Hypericum, Hodina s Ekostopou, Zelený svet a pod). V neposlednom rade poskytuje tiež patronáty nad súťažami a vystupuje ako partner v rôznych súťažiach (Envirománia, Úsmev pre strom,...). V rámci strediska environmentálnej výchovy - Dropie v Zemianskej Olči poskytuje jednodňové a viacdňové vzdelávacie programy.

SAŽP pôsobí tiež v oblasti vzdelávania štátnej správy, odbornej verejnosti a to prostredníctvom školení (odborné školenia pre zamestnancov štátnej správy OKP, odborné semináre k problematike zeleného verejného obstarávania, vzdelávanie v oblasti dobrovoľných nástrojov environmentálnej politiky).

Slovenský hydrometeorologický ústav

V rámci EVVO, SHMÚ ako špecializovaná organizácia vykonávajúca hydrologickú a meteorologickú službu na národnej aj medzinárodnej úrovni spolupracuje so základnými a strednými školami a realizuje nasledovné aktivity: deň otvorených dverí so špeciálnymi programami pre deti a mládež; konferencie mladých odborníkov do 35 rokov, ktoré sú spojené so súťažou (vyhlasuje ju v troch odboroch: meteorológia a klimatológia, hydrológia, vodné hospodárstvo); poskytovanie odborného sprievodného slova exkurziám škôl všetkých stupňov na odborných pracoviskách SHMÚ; spolupráca s inými organizáciami pri napíňaní aktivít, napr.: Združenie zamestnávateľov vo vodnom hospodárstve (ZZVH), Modrá škola, Stavebná fakulta Slovenskej technickej univerzity (SvF STU) v Bratislave. SHMÚ realizuje aj iné aktivity vyplývajúce zo spoločenského záujmu pre jednotlivcov, základné a stredné školy, vysokoškolské kluby, elektronické a tlačové médiá a pod. (napr. v roku 2013 SHMÚ v spolupráci s MV SR zorganizoval stretnutia so starostami miest a obcí na tému: výstrahy na nebezpečné hydrometeorologické javy a ochrana pred povodňami).

Výskumný ústav vodného hospodárstva

Vzhľadom na najnovšie poznatky získané pri riešení výskumných projektov sa odborníci VÚVH aktívne podieľajú aj na profesionálnej výchove odborníkov pre vodné hospodárstvo a životné prostredie (napr.: prednášajú na vysokých školách, sú členmi vedeckých rád a komisií univerzít pre obhajoby diplomových a doktorandských prác, vypracovávajú odborné posudky a pod.). Vybraní pracovníci sú školiteľmi, príp. externými konzultantmi diplomových a doktorandských prác zameraných na vodné hospodárstvo. VÚVH sa aktívne podieľa aj na vzdelávaní odborníkov z rezortu vodného hospodárstva a to formou rôznorodých kurzov, ako sú napr. kurz vodohospodárov, kurz vzorkovania, mikrobiologický kurz, a pod. VÚVH pravidelne organizuje konferencie pre odbornú verejnosť na národnej a medzinárodnej úrovni, ako sú napr.: Hydrochémia, Sedimenty. Ďalšou z funkcií pracovníkov VÚVH je osvetová činnosť pre širokú verejnosť. Aktivity v oblasti EVVO realizuje nasledovnou formou: organizácia konferencie a posterového dňa; organizácia seminárov, kurzov, workshopov, kolokvií; realizácia projektov zaoberajúcich sa problematikou EVVO, DOD do priestorov VÚVH; organizácia a realizácia exkurzií a metodických dní; vydávanie propagačných materiálov a odborných publikácií, vydávanie odborného časopisu zameraného na vodné hospodárstvo „Vodohospodársky spravodajca“.

Okrem aktivít spomínaných vyššie, VÚVH koordinoval a realizoval aj projekt s problematikou environmentálnej výchovy a vzdelávania (v rámci grantovej schémy Life +). V rámci projektu pôsobil VÚVH

v oblasti vzdelávania štátnej správy, laickej verejnosti, učiteľov a mládeže, vydal metodické príručky pre školy, letáky pre verejnosť, poľnohospodárov a samosprávy, natočil krátky film o vode, realizoval výstavy „Voda je život“ a spustil webstránku www.vodajeivot.sk.

Štátny geologický ústav Dionýza Štúra

ŠGÚDŠ naplňaním úloh vyplývajúcich z jeho činností prispieva k realizácii rozvoja SR v oblasti: ochrany a tvorby prírodného prostredia; poskytovania informácií na prijatie opatrení umožňujúcich včas predchádzať hroziacim mimoriadnym udalostiam; posilňovania ekonomického a sociálneho rozvoja SR na princípoch trvalo udržateľného rozvoja; poznania prírodného prostredia a racionálneho využívania surovinových zdrojov.

Organizuje rôzne podujatia pre verejnosť a základné školy napr. pri príležitosti významných dní životného prostredia a pod. Medzi aktivity realizované v rámci EVVO patria: DOD organizovaný pri príležitosti Dňa Zeme (Bratislava a Regionálne centrum Košice); rôzne konferencie a semináre pre odbornú verejnosť; propagácia geológie a jej úloh pri zabezpečovaní potrieb spoločnosti formou internetového portálu, populárno-vedeckých publikácií, slovníkov, informačných bulletinov a propagácie v médiách, formou konzultácií a odborného poradenstva, zostavovania a vydávania populárno-náučných publikácií, geologických náučných máp a budovania geoparkov a ich publikovania vo forme máp a náučných brožúr.

Zoologická záhrada Bojnice

Prostredníctvom EVVO aktivít v oblasti výchovy formuje názory a postoje širokej verejnosti nielen v oblasti druhovej ochrany, ale všetkých zložiek ŽP. Návštevníci majú možnosť zúčastniť sa špecializovaných edukačných foriem, ale stretávajú sa aj s neformálnym vzdelávaním v exteriéroch areálu formou informačných panelov a tabúľ, prvkov pre znevýhodnené skupiny (tabuľky v braillovom písme) a hmatových interaktívnych prvkov.

ZOO Bojnice realizuje aktivity v oblasti EVVO pre rôzne cieľové skupiny (materské, základné a stredné školy, seniorov, laickú a odbornú verejnosť a pod.). Patria medzi ne: Zookružok; Zooškola; prednášky pre špecifické skupiny; akcie v oblasti EV pre seniorov, prednášky pre nevidiacich a slabozrakých, výstavy a komentované prehliadky, besedy na školách, návštevy detí v Detskej fakultnej nemocnici v Banskej Bystrici, príprava podujatí pri príležitosti významných environmentálnych dní.

Organizácia zabezpečuje odborné vzdelávanie a poradenstvo v rôznych oblastiach - starostlivosť o živočíchy zverené do opatery z chovateľského a veterinárneho hľadiska, programy záchranu domácich a cudzokrajných druhov a ich realizácia aktivitami v podmienkach mimo jeho prirodzených biotopov (ex situ), rehabilitačné a reintrodukčné aktivity na národnej a medzinárodnej úrovni, ktoré sú prezentované prostredníctvom podujatí (semináre, workshopy, konferencie, medzinárodné sympóziá) pre chovateľskú a ochranársku verejnosť. Vytvára špecializované zbierky dermoplastických a osteologických preparátov, ktoré sú prístupné pre vedeckú a odbornú činnosť formou expozícií, alebo je možné uvedené preparáty zapožičať na edukačné účely.

Zabezpečuje edično-propagačnú činnosť na národnej a medzinárodnej úrovni zameranú na starostlivosť o chránené živočíchy, ich ochranu in situ a ex situ, spoznanie a ochranu biodiverzity na celosvetovej úrovni a osobitne na národnej úrovni, prevenciu environmentálnej kriminality, červené knihy ohrozených druhov, spoločenskú hodnotu niektorých druhov.

Slovenské múzeum ochrany prírody a jaskyniarstva

Systém environmentálneho vzdelávania SMOPaJ sa zameriava na oblasť ochrany prírody a krajiny, problematiku životného prostredia a oboznamovanie cieľových skupín s prírodným a kultúrnym dedičstvom Slovenska. Je poskytovaný formou špecializovaných výchovno-vzdelávacích programov pre odbornú i širokú verejnosť na regionálnej, celoslovenskej i medzinárodnej úrovni.

Environmentálnu výchovu SMOPaJ môžeme rozdeliť podľa cieľových skupín, obsahu, foriem. Cieľovými skupinami sú: MŽP SR, partnerské rezortné organizácie, materské, základné a stredné školy s výučbou aj bez výučby biológie, vysoké školy, akadémie tretieho veku, špeciálne školy, pedagógovia, múzejní pracovníci múzeí Českej a Slovenskej republiky, odborní pracovníci univerzít Slovenskej akadémie

vied (SAV) a ochrany prírody, seniori, marginalizované skupiny.

Podľa obsahu sa EVV delí na: územnú a druhovú ochranu (zameraná na veľkoplošné a maloplošné chránené územia vrátane jaskýň ako chráneného biotopu európskeho významu a siete území NATURA 2000 a na chránené druhy národného významu ako aj na chránené druhy európskeho významu). SMOPaJ je akreditovaným pracoviskom pre celoživotné vzdelávanie pod MŠVVaŠ SR v týchto dvoch oblastiach vzdelávania: história ochrany prírody a jaskyniarstva na území Slovenska (zameraná na hlbšie pochopenie vzťahov inštitúcií, ale aj problematika ochrany území a druhov vrátane jaskýň ako špecifického biotopu európskeho významu) a problematika životného prostredia (zameraná hlavne na odpady, vodu, klimatické zmeny, ale aj na genetické modifikácie a vplyv životného prostredia na bunku ako elementárnu jednotku živých organizmov).

Podľa foriem možno EVVO v SMOPaJ rozdeliť nasledovne: stále expozície revitalizované v rámci projektu Rekonštrukcia historickej budovy múzea, kultúrnej pamiatky pre EV; edukačné cykly pre školy realizované dvakrát ročne formou vyžiadanych prednášok a besied z ponukového listu múzea Ekodni jar – jeseň; putovné výstavy – informatívno-formatívne panelové prezentácie vybraných environmentálnych tém s možnou výpožičkou zbierkových predmetov alebo doplnkového materiálu; environmentálne hry pre predškolskú kategóriu; výstavy umeleckého charakteru s environmentálnym obsahom s medzinárodnou účasťou zamerané na ekológiu a jaskyniarstvo Ekofotografia a Speleofotografia; environmentálne podujatia pre marginalizované skupiny - špecializované prednášky a interaktívne aktivity pre špeciálne školy, slabozrakých a nevidiacich, výstavy aj s medzinárodnou účasťou Príroda našimi očami a Fragmenty z prírody; organizovanie odborných seminárov s medzinárodnou účasťou - každoročné odborné podujatia pre výmenu informácií v oblasti ochrany prírody pod záštitou MŽP SR – Stretnutie prírodovedných pracovníkov, Dni botanikov múzeí ČR a SR; organizovanie odborných podujatí celoživotného charakteru zameraných na ochranu prírody - Tábory ochrancov prírody a Stretnutia seniorov ochrany prírody; edičná činnosť (v edičnej oblasti pri múzeu pracujú dve redakčné rady s medzinárodným zložením pre odborné recenzované časopisy Slovenský kras a Naturae tutela, ktoré múzeum vymieňa spolu s odborným časopisom o činnosti múzea Sinter s domácimi aj zahraničnými partnermi a tak tvorí svoju špecializovanú knižnicu); metodické dni pre učiteľov základných a stredných škôl s celoslovenskou pôsobnosťou v oblasti akreditovaného programu Územná a druhová ochrana v SR; workshopy pri príležitosti významných dní; vedenie SOČ, diplomových prác, zabezpečenie biologických olympiád v okrese; poskytovanie informácií zo Štátneho zoznamu osobitne chránených častí prírody a krajiny a z Národnej databázy jaskýň; poskytovanie informácií v rámci hubárskej a bylinkárskej poradne.

Slovenské banské múzeum

Vzdelávacie environmentálne aktivity pre deti materských škôl, žiakov základných a stredných škôl i verejnosť realizuje SBM prostredníctvom projektu Škola v múzeu v piatich expozíciách a tiež na aktuálnych výstavách. Zameranie aktivít súvisí s obsahovou náplňou jednotlivých expozícií a výstav: Štiavnický stratovulkán a jeho ložiská nerastných surovín; Minerály Banskej Štiavnice a okolia; Určovanie mineralogických a petrografických zbierok; Prvenstvá nerastnej ríše Slovenska; Banská činnosť, zvyky a tradície banskoštiavnického regiónu; Zmeny kultúrnej a banickej krajiny vo výtvarnom umení; História banskoštiavnického regiónu; Remeselná-výtvarné dielne z prírodných a odpadových materiálov.

SBM v rámci EVVO realizuje okrem výstav, expozícií a vzdelávacích environmentálnych aktivít aj odborné semináre, konferencie, prednášky a prezentácie pre odbornú i laickú verejnosť; výstavu detských výtvarných prác s environmentálnou tematikou s medzinárodnou účasťou My sa nevieme sťažovať nahlas; výjazdové vzdelávacie prezentácie na školách z oblasti baníctva, mineralógie, histórie, archeológie, etnológie; letný tábor v múzeu – denný tábor pre prázdninujúce deti v expozíciách a atraktívnych priestoroch múzea; letnú školu v múzeu – prázdninové remeselná-výtvarné tvorivé dielne; stretnutie generácií – stretnutie generácie seniorov so žiakmi a študentmi štiavnických škôl s kultúrnym programom; kultúrno-výchovné podujatia (Festival kumštu remesla a zábavy, Štiavnický vianočný jarmok, Noc múzeí a galérií a pod.); prevádzkuje Informačné centrum Geopark; v priestoroch Banského múzea v prírode prevádzkuje Náučnú geologickú expozíciu s popisom geologického vývoja a stavby územia SR; pri príležitosti významných medzinárodných dní (Deň Zeme, Deň vody a pod.) realizuje zábavno-vzdelávacie aktivity pre školy; spolupracuje pri realizácii sprievodného programu medzinárodného

filmového festivalu; organizuje „environmentálny“ bazár (ne)potrebných vecí.

Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky

Environmentálna výchova realizovaná ŠOP SR je zameraná na výchovu k ochrane prírody a krajiny a zabezpečujú ju najmä pracovníci pre environmentálnu výchovu v jednotlivých organizačných útvaroch organizácie. Od 1. augusta 2014 bol na riaditeľstve ŠOP SR zriadený odbor environmentálnej výchovy a medzinárodnej spolupráce a v rámci neho oddelenie environmentálnej výchovy, ktoré v organizácii koncepčne, organizačne a metodicky koordinuje environmentálnu výchovu. ŠOP SR zabezpečuje činnosť informačných stredísk ochrany prírody, budovanie a prevádzku náučných chodníkov a náučných lokalít, edičnú a propagačnú činnosť, ako aj rôzne podujatia a programy pre školy a širokú verejnosť.

Výučbové programy pre školy sú zamerané najmä na zmyslové, tvorivé a aktívne poznávanie prírody a krajiny, vrátane chránených území a chránených druhov. Aktivity, ako napr. vedomostné súťaže, výstavy, vrátane výstav detských prác na tému ochrany prírody a krajiny, besedy, exkurzie po chránených územiach, čistenie chránených území, premietanie filmov s tematikou ochrany prírody, sú realizované najmä počas „dní otvorených dverí“ na správach chránených krajinných oblastí a národných parkoch, ako aj v rámci významných environmentálnych dní (napr. podujatia pri príležitosti Dňa Zeme, Svetového dňa mokradí, Medzinárodného dňa biodiverzity, Európskeho dňa parkov, Dňa karpatských parkov, Medzinárodného dňa sťahovavého vtáctva a pod.). Aktivity pre verejnosť sú realizované aj v spolupráci s obcami a inými subjektmi (MVO, TIK, Stráž prírody, múzeá s prírodovedným zameraním a pod.) a sú zamerané najmä na informačné kampane, exkurzie do chránených území, výstavy, semináre, konferencie, školenia, otváranie turistickej sezóny najmä v národných parkoch, tábory ochrancov prírody.

V rámci edičnej činnosti ŠOP SR vydáva napr. odborné a vedecké časopisy: Ochrana prírody, Aragonit, Slovenský kras (v spolupráci so SMOPaJ) a odborný-metodický a informačný časopis Chránené územia Slovenska. ŠOP SR realizuje aj výchovu a vzdelávanie v oblasti ochrany jaskýň prostredníctvom svojho organizačného útvaru – Správy slovenských jaskýň. Organizuje aj medzinárodnú súťažnú prehliadku vydaných plagátov s tematikou ochrany prírody a životného prostredia – trienále EKOPLAGÁT (podujatie sa organizuje od roku 1978).

Súčasťou ŠOP SR je aj Škola ochrany prírody vo Varíne a Karpatské stredisko pre mokrade zriadené v roku 2014 pri riaditeľstve ŠOP SR Banská Bystrica. Zamerané je na *vzdelávanie širokej aj odbornej verejnosti v oblasti ochrany mokradí, ako aj na organizovania medzinárodných podujatí Karpatskej iniciatívy pre mokrade.*

Slovenský vodohospodársky podnik, štátny podnik

Podnik má celoslovenskú pôsobnosť, ktorého základným poslaním je vykonávanie verejnoprospešných činností a zabezpečenie správy vodohospodársky významných a ďalších vodných tokov a vodných stavieb na nich vybudovaných a tiež správu jednotlivých povodí.

Hlavným predmetom činnosti podniku je správa a ochrana povrchových a podzemných vôd ako aj komplexná hydroekologická činnosť v povodiach, predovšetkým správa zverených vodných tokov, zabezpečenie účinnej ochrany vôd, zabezpečenie dodávok povrchovej vody, vykonávanie zabezpečovacích prác na ochranu pred povodňami, sledovanie a vyhodnocovanie kvality vôd, prevádzkovanie rybného hospodárstva podniku a permanentné zabezpečovanie splavnosti medzinárodnej vodnej cesty po Dunaji a vytyčovanie plavebnej dráhy.

V rámci oblasti environmentálnej výchovy SVP, š.p. usporadúva alebo zastrešuje viacero významných akcií. Členstvom svojich členov v Redakčnej rade odborného stavovského časopisu Vodohospodársky spravodajca prispieva k profilácii časopisu, v ktorom pracovníci SVP, š.p. svojimi publicistickými článkami významne vplývajú na rozvoj a posilňovanie environmentálnej výchovy. V spolupráci so Slovenským hydrometeorologickým ústavom každoročne organizuje Konferenciu mladých vodohospodárov, v spolupráci so Stavebnou Fakultou Slovenskej technickej univerzity v Bratislave súťaž o najlepšiu diplomovú prácu v danej problematike, výtvarnú súťaž pri príležitosti Svetového dňa vody, dni otvorených dverí, odborné semináre, konferencie, pravidelné štvrtročné výstavy v átriu Ministerstva životného prostredia SR a podobne. Súčasne sa aj na regionálnej úrovni prostredníctvom svojich správ povodí a vodných tokov zapája do rôznych spoločensko-výchovných podujatí, ktoré sú zamerané na zvyšovanie ekologického vedomia obyvateľstva, ale hlavne mládeže.

Príloha č.2_ Zoznam subjektov/ zariadení realizujúcich praktickú EVVO na Slovensku

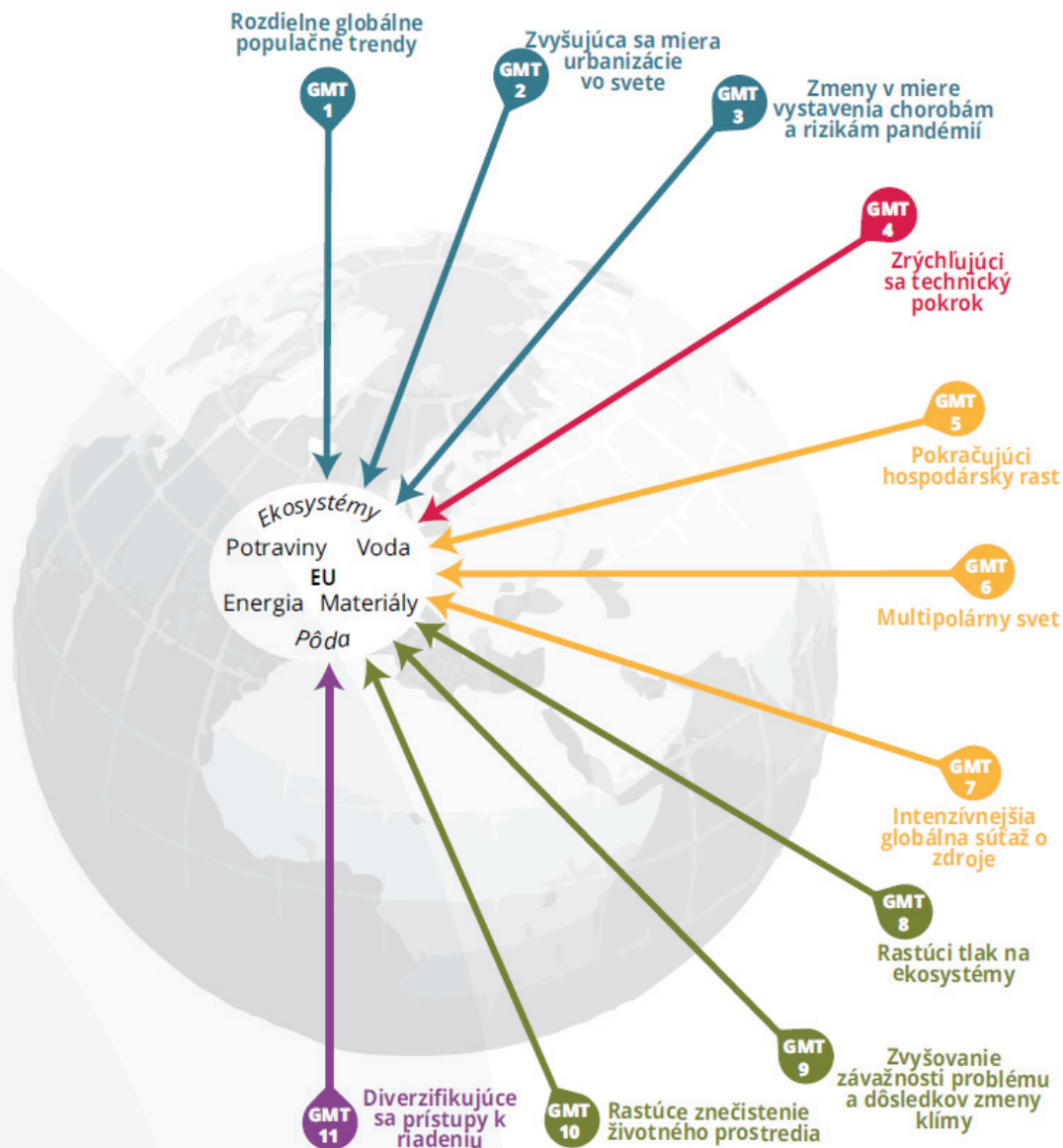
Subjekt	Adresa	Web, e-mail	Ponuka
BROZ	Na Rivière 7/a 841 04 Bratislava	http://broz.sk broz@broz.sk	<ul style="list-style-type: none"> - organizovanie prezentácií, exkurzií a prednášok v projektových územiach - workshopy a semináre, praktický manažment území
Centrum environmentálnych aktivít	Mierové námestie 29 911 01 Trenčín	www.cea.sk	<ul style="list-style-type: none"> - výučbové programy pre žiakov - semináre, exkurzie, workshopy
DAPHNE – Inštitút aplikovanej výchovy	Podunajská 24 821 06 Bratislava – Podunajské Biskupice	http://daphne.sk/content/ekovychova	<ul style="list-style-type: none"> - ponuka výukových programov pre MŠ a ZŠ - semináre, exkurzie a workshopy pre učiteľov - akcie pre verejnosť (Deň Zeme...)
Ekocentrum Lesopark	Univerzitná 2 010 01 Žilina	www.ekopark.sk info@ekopark.sk	<ul style="list-style-type: none"> - ekologicko-vzdelávací program o kreatívnom recyklovaní pre deti - prednášky, workshopy, premietanie filmov
Záchranná stanica a ekocentrum Zázrivá	Dolina 61 027 05 Zázrivá	http://www.zachranazvierat.sk	<ul style="list-style-type: none"> - učebňa s exponátmi, náučný chodník - organizovanie prednášok, premietania filmov pre verejnosť - exkurzie v priestoroch záchrannej stanice
Envirofuture, o.z.	Trieda SNP 62 974 01 Banská Bystrica	http://envirofuture.wordpress.com projekt.envirofuture@gmail.com	<ul style="list-style-type: none"> - organizovanie aktivít z príležitosti environmentálne významných dní - premietanie filmov, besedy, prednášky, workshopy
IUVENTA – slovenský inštitút mládeže, Tematické centrum mládeže Envirozážitok	Horná 54 974 01 Banská Bystrica	https://www.iuventa.sk	<ul style="list-style-type: none"> - školenia pre mládežníckych vedúcich a pracovníkov s mládežou - tábor na tému Envirozážitok (obe aktivity sú v rámci nového národného projektu Praktik)

Mašekov Mlyn- Rodinná farma	SHR Eva Demešová Šafárikova 688/4 95201 Vrábľe	www.ffmm.sk shr.demesova@centrum.sk	<ul style="list-style-type: none"> - letné tábory, teambuildingy, exkurzie, workshopy, semináre a kurzy s témou ekologického poľnohospodárstva, rodinného farmárčenia, včelárstva - expozícia mlynárstva
Správa NP Nízke Tatry	Lazovná 10 974 01 Banská Bystrica	http://napant.sk napant@sopsr.sk	<ul style="list-style-type: none"> - ponuka ekovýchovných programov pre MŠ, ZŠ - ponuka vychádzok a besied pre študentov a verejnosť
OZ Kvas	Zavretý kút 113 921 01 Piešťany	www.ozkvas.sk ozkvas@gmail.com	<ul style="list-style-type: none"> - environmentálne aktivity na ZŠ, eko krúžok, remeselné dielne - Šarkaniáda, akcia „Pobozkaj ropuchu“
Prales, o.z.	Odrtrnovie 563 013 22 Rosina	http://www.oz-prales.com ozprales@gmail.com	<ul style="list-style-type: none"> - výstavy, tvorivé dielne, besedy, aktivity na školách
Sosna, o.z.	Okružná 413/17 044 31 Družstevná pri Hornáde	www.sosna.sk	<ul style="list-style-type: none"> - ponuka výučbových programov pre školy (MŠ, ZŠ) - ekocentrum, permakultúrna záhrada, „Hobití dom“ - organizovanie festivalov, workshopov, prednášok
RPS – Ochrana dravcov na Slovensku	Kuklovská 5 841 04 Bratislava	www.dravce.sk	<ul style="list-style-type: none"> - ekovýchovné aktivity - odborné vzdelávanie - workshopy a semináre, praktický manažment území
Slovenská ornitologická spoločnosť/ BirdLife Slovensko	Zelinárska 4 821 08 Bratislava	www.vtaky.sk vtaky@vtaky.sk	<ul style="list-style-type: none"> - ekovýchovné aktivity - odborné vzdelávanie - workshopy a semináre, praktický manažment území - pobytové tábory
SEV SAŽP Dropie	946 14 Kolárovska 30 Zemianska Oľča	www.sazp.sk/SEV/dropie sev-dropie@sazp.sk	<ul style="list-style-type: none"> - ponuka aktivít pre MŠ, ZŠ, SŠ, VŠ a široká verejnosť - jednodňové a viacdňové programy- lektorované exkurzie - pobytové tábory - ubytovanie s kapacitou 40 osôb

Správa slovenských jaskýň	Hodžova 11 031 01 Liptovský Mikuláš	www.ssj.sk/sk	<ul style="list-style-type: none"> environmentálno-výchovné prednášky z príležitosti rôznych akcií
ŠOP SR: Ekocentrum Poľana pri Správe CHKO Poľana	Hurbanova 20 960 01 Zvolen	www.chkopolana.eu chkopo@sopsr.sk	<ul style="list-style-type: none"> programy pre MŠ, ZŠ priamo v ekocentre, v škole alebo v prírode podľa dohody ponuka odborných výkladov
Škola ochrany prírody	Hrnčiarska 197 013 03 Varín	www.npmalafatra.sk skopvarin@sopsr.sk	<ul style="list-style-type: none"> výukové programy pre materské a základné školy (1-3 hodiny) v teréne, na škole alebo v priestoroch správy NP Malá Fatra, školské súťaže
TANAP	Tatranská Štrba 75 059 41 P.O.Box 21	http://spravatanap.sk stanap@sopsr.sk	<ul style="list-style-type: none"> ponuka aktivít pre MŠ, ZŠ akcie z príležitosti environmentálne význ. dní besedy, prednášky pre SŠ, VŠ
Stredoslovenské múzeum Tihányovský kaštieľ	Radvanská 27 974 05 Banská Bystrica	www.ssmuzeum.sk	<ul style="list-style-type: none"> tvorivé dielne k téme aktuálnej výstavy, prednášky besedy, premietania filmov, exkurzie
Včelí kraj	985 05 Kokava nad Rimavicou – miestna časť Liešnica	www.vceli.kraj.sk , www.kraj.sk vceli(zavinac)kraj.sk	<ul style="list-style-type: none"> edukačná včelnica a včelárske programy pre MŠ, ZŠ, SŠ, univerzity a pedagógov
Vlk lesoochranárske zoskupenie	082 13 Tulčík 310	www.wolf.sk	<ul style="list-style-type: none"> program terénneho seminára GAIA
Múzeum vodného mlynárstva Zdrúženie ochranárov Dolného Žitného ostrova Ochranný mlyn	Dolná 19, 94603 Kolárovo	www.vodnymlyn.sk info@vodnymlyn.sk	<ul style="list-style-type: none"> exkurzie a programy pre školy, expozícia lodného mlynárstva
Zdrúženie SLATINKA	P. O. Box 67 960 01 Zvolen	www.slatinka.sk slatinka@changenet.sk	<ul style="list-style-type: none"> aktivity pre MŠ, ZŠ a SŠ aktivity k významným dňom – Deň Zeme, Deň bez áut, Deň pre Lanice
Zoologická záhrada Bojnice	Zámok a okolie 6 972 01 Bojnice	www.zoobojnice.sk zoobojnice@zoobojnice.sk	<ul style="list-style-type: none"> zooškola, besedy podujatia pri príležitosti významných environmentálnych dní.

Príloha č.3_ Prehľad globálnych trendov EEA

Obr.: Globálne megatrendy podľa EEA (SOER 2015)

Zdroj: EEA

Rozdielne globálne populačné trendy: Svetová populácia sa od 60. rokov 20. storočia zdvojnásobila na 7 miliárd a predpokladá sa, že bude naďalej rásť, hoci vo vyspelých hospodárstvach populácie starnú a v niektorých prípadoch i klesajú. Populácie v najmenej rozvinutých krajinách naopak prudko rastú.

Zvyšujúca sa miera urbanizácie vo svete: Približne polovica globálnej populácie dnes žije v mestských oblastiach a podľa prognóz stúpne táto hodnota do roku 2050 na dve tretiny. S adekvátnymi investíciami môže táto pokračujúca urbanizácia podporiť inovačné riešenia environmentálnych problémov, tiež však môže zvýšiť znečistenie a mieru využívania zdrojov.

Meniace sa zaťaženie chorobami a riziká pandémieí: Riziko vystavenia novým, vznikajúcim a opätovne sa objavujúcim ochoreniam a novým pandemiám sa dáva do súvislosti s chudobou a rastie so zmenou klímy a zvyšujúcou sa mobilitou ľudí a tovaru.

Zrýchľujúci sa technologický pokrok: Nové technológie radikálne transformujú svet, obzvlášť pokiaľ ide o nano-, bio-, informačnú a komunikačnú technológiu. To vytvára príležitosti znížiť vplyv ľudstva na životné prostredie a zvýšiť bezpečnosť zdrojov, ale tiež so sebou prináša riziká a neistotu.

Pokračujúci hospodársky rast: Hoci naďalej pôsobiaci dopad nedávnej hospodárskej recesie stále tlmí hospodársky optimizmus v Európe, väčšina výhľadových štúdií predvída pokračujúci hospodársky rozmach na globálnej úrovni počas nadchádzajúcich desaťročí – so zrýchľujúcou sa spotrebou a využívaním zdrojov, obzvlášť v Ázii a Latinskej Amerike.

Multipolárny svet: V minulosti dominovalo v oblasti globálnej výroby a spotreby relatívne malé množstvo krajín. Dnes prebieha významné vyrovnávanie hospodárskej moci, keď sa najmä ázijské krajiny dostávajú do popredia, čo vplyva na globálnu vzájomnú závislosť a obchod.

Intenzívnejšia globálna súťaž o zdroje: Pri svojom raste zvyknú hospodárstva využívať viac zdrojov, a to obnoviteľných biologických zdrojov, ako aj neobnoviteľných zásob minerálov, kovov a fosílnych palív. Priemyselný rozvoj, ako aj meniace sa spotrebné modely prispievajú k zvýšeniu dopytu.

Rastúci tlak na ekosystémy: Strata biodiverzity a znehodnocovanie prírodných ekosystémov, ktoré sú poháňané globálnym populačným rastom a súvisiacimi potravinovými a energetickými potrebami, ako aj vyvíjajúcimi sa spotrebnými modelmi, budú podľa prognóz naďalej pokračovať a najväčšie ovplyvnia chudobných ľudí v rozvojových krajinách.

Zvyšovanie závažnosti problému a dôsledkov zmeny klímy: Otepľovanie klimatického systému je nesporné a od 50. rokov 20. storočia nemá mnoho z pozorovaných zmien obdoby, či už z hľadiska desaťročí alebo tisícročí. Tak ako dochádza k zmene klímy, očakávajú sa vážne dôsledky pre ekosystémy, ako aj ľudskú spoločnosť (vrátane potravinovej bezpečnosti, frekvencie období sucha a prípadov extrémneho počasia).

Rastúce znečistenie životného prostredia: Ekosystémy sú dnes na celom svete vystavené kritickým úrovňam čoraz komplexnejšieho znečistenia. Ľudské aktivity, globálny populačný rast a meniace sa spotrebné modely sú kľúčovými faktormi zodpovednými za túto narastajúcu environmentálnu záťaž.

Diverzifikujúce sa prístupy k riadeniu: Nesúlad medzi čoraz dlhodobejšími globálnymi výzvami, ktorým čelí spoločnosť, a obmedzenejšími právomocami vlád vytvára dopyt po dodatočných prístupoch k riadeniu, v ktorých by väčšiu úlohu zohrávalo podnikanie a občianska spoločnosť. Tieto zmeny sú nevyhnutné, vyvolávajú však obavy o koordináciu, efektívnosť a zodpovednosť.

Prečo sú globálne megatrendy dôležité pre Európu (a Slovensko)

Mnoho globálnych trendov má významné dôsledky pre Európu. Napríklad demografický, ekonomický či geopolitický vývoj inde vo svete môže mať vplyv na dostupnosť a cenu prírodných zdrojov a energie v Európe. Rastúce znečistenie životného prostredia v iných oblastiach sveta rovnako prispieva k priamemu poškodeniu životného prostredia a človeka v Európe. Tak napríklad, aj keď sa európske emisie prekursorov ozónu v posledných desaťročiach výrazne znížili, namerané koncentrácie prízemného ozónu neklesli na väčšine pozemných monitorovacích staníc (EEA, 2014). Existujú dôkazy o tom, že je to čiastočne spôsobené diaľkovým prenosom prekursorov plynov z iných častí sveta (HTAP, 2010).

Na druhej strane, aj Európa prispieva k tlaku na životné prostredie v iných častiach sveta. Emisie skleníkových plynov v Európe prispievajú k dôsledkom zmeny klímy aj inde vo svete, a to nielen v súčasnosti, ale ich vplyv bude potenciálne i ďaleko do budúcnosti. Globalizované dodávateľské (zásobovacie) reťazce zasa znamenajú, že európska spotreba prispieva k tlaku na ekosystémy a spoločenstvá v iných oblastiach sveta, napríklad prostredníctvom ohrozenia globálnej kvality a kvantity vody či degradácie biotopov a krajiny (Tukker et al., 2014).

Vývoj niektorých globálnych megatrendov a ich predpokladané dopady v najbližších desaťročiach čoraz lepšie chápeme. Zostáva však mnoho neistôt, ktoré sú spojené s viacerými faktormi prinášajúcimi zmenu, ktoré sa vyvíjajú odlišne v rôznych oblastiach sveta a v priebehu času. Globálne megatrendy možno tiež vnímať kontrastne v rámci rôznych spoločenských skupín a zainteresovaných strán. Napríklad pokračujúci rast svetovej populácie môžeme vnímať ako príležitosť, ale aj ohrozenie hospodárskeho rozvoja, urbanizáciu zasa ako zdroj rastúcich tlakov na ekosystémy v kontraste s príležitosťou pre efektívnejší životný štýl z hľadiska čerpania zdrojov. Súčasný životný štýl v Európe

a ďalších vyspelých regiónoch vytvára nadmerný tlak na životné prostredie. Okrem toho aj globálna stredná trieda narastá, podľa vzoru vyspelých ekonomík prijíma neudržateľné vzorce spotreby náročné na prírodné zdroje, čím sa celková záťaž životného prostredia rýchlo dostáva za globálne udržateľné hranice (Rockström et al., 2009).

Tieto trendy zdôrazňujú, že je potrebné konať a to zmeniť systémy výroby a spotreby tak, aby boli v rámci limitov našej planéty a zabezpečovali dôstojný život súčasnej i budúcim generáciám.

Na základe prognóz Organizácie Spojených národov sa očakáva, že do roku 2050 presiahne svetová populácia 9 miliárd osôb (UN, 2013). V súčasnosti je svetová populácia na úrovni 7 miliárd, pričom v roku 1950 bola nižšia než 3 miliardy. Od roku 1900 sa miera využívania materiálov zvýšila desaťnásobne (Krausmann et al., 2009) a je možné, že do roku 2030 sa ešte zdvojnásobí (SERI, 2013). Počas nasledujúcich 20 rokov stúpne podľa prognóz svetový dopyt po energii a vode o 30 až 40 % (pozri napríklad (IEA, 2013) alebo (The 2030 Water Resource Group, 2009).

Podobne aj celkový dopyt po potravinách, krmive a vláknach vzrastie podľa prognóz približne o 60 % medzi dneškom a rokom 2050 (FAO, 2012), zatiaľ čo rozloha obrábateľnej pôdy na osobu môže klesať o 1,5 % ročne, ak nebudú iniciované žiadne zmeny politiky (FAO, 2009).

Miera ľudského privlastnenia čistej primárnej produkcie (t. j. podiel rastlinnej biomasy, ktorý je priamo alebo nepriamo využívaný ľuďmi) plynule rástol spolu s populačným rastom. Zmeny vo využívaní pôdy vyvolané ľuďmi, ako napríklad premena lesov na ornú pôdu alebo infraštruktúru (vrátane baníctva), sú zodpovedné za prevažnú časť ročného privlastnenia biomasy v Afrike, na Strednom východe, v Strednej Ázii, Rusku a vo východnej Európe. Naproti tomu, pokiaľ ide o západné priemyselné krajiny a Áziu, najväčšiu časť privlastnenej biomasy tvoria plodiny alebo drevo.

Ak sú vnímané individuálne, každý z uvedených trendov je sám o sebe pozoruhodný. Ak sú posudzované spoločne, budú mať pravdepodobne silný dopad na stav životného prostredia a dostupnosť kľúčových zdrojov z globálneho hľadiska.

Zvyšujúce sa obavy o bezpečnosť potravín, vody a energie podnietili v priebehu uplynulých 5 až 10 rokoch nadnárodné nadobúdanie pôdy, predovšetkým v rozvojových krajinách. Len v období rokov 2005 až 2009 sa miera globálneho zahraničného nadobúdania pôdy rovnala 470 000 km², čo je porovnateľné s rozlohou Španielska. V niektorých krajinách (obzvlášť v Afrike) boli veľké časti poľnohospodárskeho územia predané zahraničným investorom, väčšinou pochádzajúcim z Európy, Severnej Ameriky, Číny a Stredného východu.

Tiež sa očakáva, že narastajúci dopyt po potravinách, v kombinácii s populačným rastom a zmenou klímy, značne ohrozí dostupnosť sladkej vody (Murray et al., 2012). Aj keby sme ďalej využívali vodu efektívnejšie, absolútna intenzifikácia poľnohospodárstva, ktorá je potrebná na splnenie svetového rastúceho dopytu po potravinách – by mohla viesť v mnohých svetových regiónoch k vážnemu vodnému stresu (Pfister et al., 2011).

Stupňujúci sa nedostatok zdrojov v iných častiach sveta, ktorý by mohol byť spôsobený týmito trendmi, má pre Európu ďalekosiahle následky. Najnápadnejšie je, že zvýšené súperenie vyvoláva obavy o bezpečnosť prístupu k dodávkam kľúčových zdrojov. Ceny hlavných kategórií zdrojov počas nedávnych rokov vzrástli, a to po niekoľkých desaťročiach, keď sa zdalo, že sú na dlhodobom zostupe. Vyššie ceny znižujú kúpnu silu všetkých spotrebiteľov, účinky často najviac pociťujú najchudobnejší.

Najväčšie výzvy pre európske riadenie oblasti životného prostredia pochádzajú možno zo skutočnosti, že **environmentálne faktory, trendy a vplyvy sú čoraz globalizovanejšie**. Rôzne dlhodobé megatrendy dnes ovplyvňujú životné prostredie, modely spotreby a životnú úroveň Európy. Napríklad stupňujúce využívanie zdrojov a emisie, ktoré sprevádzajú globálny hospodársky rast, v posledných desaťročiach kompenzovali prínos z úspechu Európy znižovať emisie skleníkových plynov a mieru znečistenia, a tiež vytvorili nové riziká. Globalizácia dodávateľských reťazcov tiež znamená, že k mnohým dopadom výroby a spotreby Európy dochádza v iných častiach sveta, kde európske firmy, spotrebiteľia a politickí činitelia majú relatívne obmedzené vedomosti, stimuly a príležitosti ich ovplyvniť.

Inovácie, ktoré môžu podporiť dlhodobé prechody smerom k trvalej udržateľnosti

V rámci prípravy tejto súhrnnej správy SOER 2015 agentúra EEA zvolala skupinu 25 zainteresovaných strán z oblasti vedy, obchodnej, politiky a občianskej spoločnosti, aby sa vyjadrili k vyhliadkam životného prostredia v Európe. Počas týchto diskusií účastníci určili štyri inovačné zoskupenia s potenciálom podporiť prechody v systémoch, ktoré v Európe zabezpečujú potraviny, mobilitu a energiu.

Spotreba založená na spolupráci sa zameriava na spôsoby, ktorými spotrebiteľia môžu získať produkty alebo služby efektívnejšie a ktorými môžu efektívnejšie využívať zdroje.

V prípade tzv. prosumerizmu sa znižuje rozdiel medzi výrobcom a spotrebiteľom (tzv. profesionálny spotrebiteľ) a možno ho vnímať ako určitý typ spotreby založenej na spolupráci. Ako príklad môžu slúžiť systémy distribuovanej výroby elektrickej energie, ktoré umožňujú technologické inovácie, ako napríklad inteligentné meracie systémy a inteligentné siete.

Sociálne inovácie znamenajú rozvoj nových koncepcií, stratégií a organizačných foriem na lepšie uspokojenie spoločenských potrieb. Obidva uvedené príklady predstavujú príklady sociálnych inovácií, pričom v prípade prosumerizmu ide o sociálne inovácie umožnené sčasti technologickými inováciami. Sociálne inovácie predstavujú taký prístup riešenia problémov, ktorý má silný potenciál vytvárania nových sociálnych vzťahov a je asi najdôležitejším prvkom potrebným na podporu prechodov k udržateľnosti.

Ekologické inovácie a ekodizajn presahujú rámec technologických inovácií, aby zahŕňali aj environmentálne aspekty buď znížením ekologického vplyvu produktov alebo výrobných procesov, alebo zahrnutím environmentálnych záujmov do dizajnu výrobku a životného cyklu. Získavanie energie z potravinového odpadu, multitrofické poľnohospodárstvo a renovácia izolácie budov produktmi z recyklovaného papiera predstavujú len niektoré príklady ekologických inovácií a ekodizajnu.

Príloha č. 4_Identifikácia hlavného cieľa RK EVVO, cieľov, opatrení a aktivít – časový rámec

Opatrenia		Aktivity	Časový rámec		
			krátkodobý do roku 2017	strednodobý do roku 2020	dlhodobý do roku 2025
Hlavný cieľ: „Vytvoriť fungujúci ucelený systém environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvetu v rezorte životného prostredia, so zameraním na rôzne cieľové skupiny a s využitím inovatívnych nástrojov pri zachovaní princípov udržateľného rozvoja“.					
Cieľ 1. Vytvorenie stabilného systému EVVO v SR reflektujúceho aktuálne požiadavky					
1.1 Vytvorenie a inštitucionálne zabezpečenie funkčného systému EVVO.	1.1.1	Vytvoriť inštitucionálny a legislatívny rámec s cieľom obnoviť Komisiu pre EVVO.	✓ 6/2017		
	1.1.2	Iniciovať a koordinovať stretnutia obnovenej komisie min. 2 x ročne za účasti zástupcov z rezortných organizácií, MŽP SR, MŠVVaŠ SR, MK SR, ZMOS a MVO.	✓ 9/2017		
	1.1.3	Stanoviť rezortné a sektorové zodpovednosti v oblasti EVVO.	✓ 12/2017		
	1.1.4	Vyčleniť zástupcov za oblasť EVVO v rezortných organizáciách a posilniť pozíciu (personálne a finančne) existujúce štruktúry.	✓ 12/2017		
	1.1.5	Každoročne vyhodnocovať plnenie jednotlivých opatrení RK EVVO prostredníctvom stanovených indikátorov jednotlivých aktivít a tým získavať spätnú väzbu.	✓ vždy k 31.12.		

<p>1.2 Rozvoj existujúcich úspešných aktivít zameraných na EVO.</p>	<p>1.2.1 Finančne stabilizovať a posilniť neformálnu EVO v rámci rezortných organizácií MŽP SR s cieľom zefektívniť komplexnú neformálnu EVO pre všetky cieľové skupiny.</p> <p>1.2.2 Naďalej organizovať metodické podujatia, vzdelávania, semináre, prednášky, exkurzie, konferencie, výmeny skúseností - študijné cesty, prezentácie príkladov dobrej praxe pre rôzne cieľové skupiny.</p> <p>1.2.3 Naďalej vydávať odborné-metodické materiály, publikácie, učebné pomôcky a propagačné materiály pre neformálne vzdelávanie, študijné texty a pod. pre rôzne cieľové skupiny.</p>	<p>✓</p>	<p>✓</p>	<p>✓</p>
<p>1.3 Rozvoj a podpora praktickej environmentálnej výchovy.</p>	<p>1.3.1 Jasne zdefinovať postavenie a úlohy existujúcich stredísk EVO v rámci rezortných organizácií, zachovať a zastabilizovať existujúce strediská EVO (ekocentrá, infocentrá, ekoučebne a pod.) – udržať/resp. zvýšiť ich personálne a materiálne vybavenie s cieľom podpory viaczmyslového vnímania a realizácie projektov a aktivít zameraných na nadobudnutie praktických zručností s využitím najnovších poznatkov, inovatívnych postupov a pod..</p> <p>1.3.2 Realizácia projektov a aktivít aj pre širokú verejnosť, marginalizované skupiny obyvateľstva, skupiny s mentálnym a fyzickým znevýhodnením s využitím najnovších poznatkov, inovatívnych postupov a pod..</p> <p>1.3.3 Zabezpečiť finančné prostriedky na obnovu a rekonštrukciu existujúcich stredísk praktickej environmentálnej výchovy, informačných stredísk ochrany prírody, vstupných areálov prístupných jaskýň a vytvoriť stratégie budovania siete rezortných aj mimorezortných stredísk EVO v SR s identifikovanou náplňou, aktivitami a vytvorením modelu ich financovania.</p> <p>1.3.4. Zabezpečiť finančné prostriedky na rekonštrukciu existujúcich náučných chodníkov a náučných lokalít, koordinovať budovanie ďalších týchto náučných zariadení v prírode v rámci chránených území, vytvárať interaktívne náučné zariadenia v prírode, vrátane zariadení s bezbariérovým prístupom do vybraných lokalít.</p>	<p>✓</p>	<p>✓</p>	<p>✓</p>
		<p>✓</p>	<p>✓</p>	<p>✓</p>

Cieľ 2. Zachovanie a ďalšie vzdelávanie zamestnancov verejnej správy		Časový rámec		
		krátkodobý do roku 2017	strednodobý do roku 2020	dlhodobý do roku 2025
Opatrenia	Aktivity			
2.1 Rozvoj odborných vzdelávacích aktivít pre zamestnancov verejnej správy.	2.1.1.1. Nadalej zabezpečovať odbornú prípravu zamestnancov štátnej správy starostlivosti o životné prostredie, ktorí nespĺňajú osobitné kvalifikačné predpoklady v zmysle vyhlášky MŽP SR č. 462/2004 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o osobitných kvalifikačných predpokladoch na výkon niektorých činností na úseku starostlivosti o životné prostredie (osobitnú pozornosť venovať zamestnancom obcí vykonávajúcich originálne a prenesené kompetencie štátnej správy starostlivosti o životné prostredie).	✓ 12/2017		
	2.1.1.2. Systematicky vzdelávať zamestnancov OÚ – odborov starostlivosti o životné prostredie v oblasti starostlivosti o životné prostredie a legislatívnych zmien (v spolupráci s MV SR).	✓ 12/2017		
	2.1.1.3. Realizovať odborné školenia s tematikou ochrany a tvorby životného prostredia pre zamestnancov obcí, úradov samosprávnych krajov, niektorých ústredných orgánov štátnej správy a ich rezortných organizácií, príslušníkov Policajného zboru, Hasičského a záchranného zboru, pracovníkov prokuratúry, súdov, colných orgánov, veterinárnych a fytoosanitárnych orgánov.	✓ 12/2017		
2.2 Zefektívnenie vzdelávania koordinátorov ENV.	2.2.1. Inovovať a vytvárať nové akreditované programy EVO.		✓	
	2.2.2. Zachovať kontinuálne vzdelávanie koordinátorov ENV.	✓ 6/2017		
	2.2.3. Zefektívniť spoluprácu s Metodicko-pedagogickými centrami MŠVVaŠ SR.		✓	
2.3 Vzdelávanie zamestnancov MŽP SR a jeho rezortných organizácií s cieľom zvyšovania ich osobných a odborných kapacít v oblasti životného prostredia.	2.3.1. Spracovať a zaviesť systém permanentného vzdelávania a zabezpečenia profesionálneho rastu zamestnancov rezortných organizácií MŽP SR s využitím najnovších poznatkov, najlepšej praxe a zručností v oblasti ochrany životného prostredia prostredníctvom školení, seminárov a iných foriem vzdelávania, podporovať ich účasť na odborných podujatiach, konferenciách, workshoppoch na národnej a medzinárodnej úrovni, študijných cestách a pobytoch na národnej a medzinárodnej úrovni.		✓	

Ciel 3. Zavádzanie nových trendov a zvýšenie záujmu o životné prostredie

Opatrenia	Aktivity	Časový rámec			
		krátkodobý do roku 2017	strednodobý do roku 2020	dlhodobý do roku 2025	
<p>3.1 Zatraktívnenie a zvýšenie záujmu verejnosti o problematiku životného prostredia, ochrany prírody a krajiny a podpora občianskej angažovanosti a aktívneho dobrovoľníctva.</p>	3.1.1 Zabezpečiť interiérové a exteriérové dobudovanie materiálo-technickej vybavenosti existujúcich stredísk, infocentier, ekoučební a areálov rezortných organizácií MŽP SR s cieľom ponúknuť zážitkové aktivity environmentálnej výchovy.			✓	
	3.1.2 Zvyšovať osvetu formou vydávania periodických a neperiodických publikácií, časopisov a odborných štúdií a iných typov informačných a propagačných materiálov za účelom zvyšovania environmentálneho povedomia širokej verejnosti.		✓		
	3.1.3 Propagovať aktivity EVVO rezortu na rôznych multižánrových a multikultúrnych podujatiach a festivaloch na Slovensku s cieľom zvyšovania environmentálneho povedomia. Využívať už existujúce a najmä štátom financované kampane na prezentáciu EVVO (Deň Európy, informačné podujatia). Pri realizovaných aktivitách využívať princípy spolupráce s využitím už existujúceho potenciálu v oblasti EVVO, neinvestičné aktivity smerovať do prostredia, kde existuje záujem pre ich úspešnú realizáciu s cieľom podporiť a využiť potenciál sociálnych komunit a partnerstiev, tak aby bol naplnený multiplikačný efekt (napr. MAS, geoparky, biosférické rezervácie, lokality kultúrneho a prírodného dedičstva a iné).		✓		
	3.1.4 Organizovať Dni otvorených dverí (v rezortných organizáciách MŽP SR a strediskách environmentálnej výchovy a vzdelávania), zážitkové podujatia, semináre a workshopy pre verejnosť.			✓ 12/2017	
	3.1.6 Zabezpečiť finančné prostriedky na prevádzku areálov, expozícií (interiérových a exteriérových), výstavných a múzejných priestorov, skanzenov, geoparkov, SEV a škôl OPaK s cieľom zvyšovania povedomia o prírodných a kultúrnych hodnotách územia a podporiť ich využívanie.			✓ 12/2017	
	3.1.7 Realizovať národný projekt zameraný na zlepšenie informovanosti a poskytovanie poradenstva v oblasti zlepšovania kvality životného prostredia na Slovensku, podporovať realizáciu dopytovo-orientovaných projektov zameraných na podporu environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvetu v rezorte.				✓
	3.2 Podpora nových trendov v oblasti EVO.	3.2.1 Skvalitniť webové stránky rezortných organizácií s dôrazom na zapracovanie informácií o EVO.			✓ 12/2017

<p>3.2.2 Podporiť moderné a atraktívne formy neformálnej EVO formou využívania nových informačných a digitálnych technológií, on-line platforiem, mobilných aplikácií, cloudových riešení, e-learningu a špeciálnych portálov a programov využitelných aj v procese formálneho vzdelávania a vytvorenie spoločného internetového portálu EVVO.</p>	<p>✓</p>		
<p>3.2.3 Pripraviť a realizovať interaktívne výstavy zamerané na zvyšovanie environmentálneho povedomia pre širokú verejnosť s využitím skúseností rezortných organizácií a iných subjektov EVVO.</p>	<p>✓</p>		
<p>3.2.4 Realizovať inšpiratívne a zážitkové programy priamo v prírodnom prostredí s cieľom podporiť praktické zručnosti a schopnosť využiť získané poznatky v reálnom živote.</p>	<p>✓</p>	<p>12/2017</p>	
<p>3.2.5 Vytvoriť stabilnú spoluprácu so zahraničnými organizáciami zaoberajúcimi sa EVVO s cieľom výmeny skúseností, inšpirácií a novej participácie na spoločných projektoch.</p>	<p>✓</p>		
<p>3.2.6 Realizovať osvetové kampane zamerané na podporu environmentálneho manažérstva (EMAS) ako súboru dobrovoľných nástrojov environmentálnej politiky umožňujúcich zavedenie systémového prístupu organizácií pri riešení problémov ochrany životného prostredia v prostredí podnikateľskej sféry.</p>	<p>✓</p>		

Cieľ 4. Skvalitnenie životného prostredia v SR prostredníctvom realizovania environmentálnych a osvetových aktivít		Časový rámec			
		krátkodobý do roku 2017	strednodobý do roku 2020	dlhodobý do roku 2025	
Opatrenia	Aktivity				
4.1 Osveta v oblasti udržateľného využívania prírodných zdrojov prostredníctvom rozvoja environmentálnej infraštruktúry.	4.1.1 Realizovať osvetové kampane s cieľom zvýšiť mieru zhodnocovania odpadov so zameraním na ich prípravu na opätovné použitie a recykláciu a podpora predchádzania vzniku odpadov. 4.1.2 Realizovať osvetové kampane smerom k dosiahnutiu dobrého stavu podzemných a povrchových vôd. 4.1.3 Realizovať osvetové kampane s cieľom zlepšenia stavu ochrany druhov a biotopov a posilnenie biodiverzity. 4.1.4 Realizovať osvetové kampane s cieľom zníženia znečistenia ovzdušia a zlepšenia jeho kvality. 4.1.5 Realizovať propagáciu a osvetu v oblasti udržateľnej mobility a jej priaznivých účinkov vo vzťahu k samosprávam a miestnym obyvateľom.			<p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p>	

	4.1.6 Realizovať osvetové kampane v oblasti environmentálnych záťaží.	✓		
	4.1.7 Realizovať osvetové kampane v oblasti zelenej infraštruktúry.	✓		
	4.1.8 Propagovať zelenú ekonomiku (obehové hospodárstvo), udržateľné využívanie miestnych zdrojov, ekologické formy hospodárenia a udržateľný cestovný ruch s cieľom zachovania prírodných a kultúrnych hodnôt krajiny.	✓		
	4.1.9 Realizovať osvetové kampane podľa aktuálnych potrieb v oblasti ochrany a tvorby životného prostredia na národnej aj medzinárodnej úrovni.	✓		
	4.2 Osveta v oblasti adaptácie na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy a ich nepriaznivý vplyv.	✓		

Cieľ 5. Zlepšiť spoluprácu zainteresovaných subjektov v oblasti EVO				
Opatrenia	Aktivity	Časový rámec		
		krátkodobý do roku 2017	strednodobý do roku 2020	dlhodobý do roku 2025
5.1 Iniciovat' úzku spoluprácu MŽP SR s MŠVVaŠ SR a MVO pri aktualizácii environmentálnej výchovy ako prierezovej témy v definovaní formálneho vzdelávania za environmentálnu oblasť.	5.1.1 Iniciovat' pracovné stretnutia členov komisie EVO so zástupcami MŠVVaŠ SR pri aktualizácii environmentálnej výchovy ako prierezovej témy.	✓ 12/2017		
	5.1.2 Zabezpečiť systematickú spoluprácu a komunikáciu rezortných organizácií MŽP SR, MŠVVaŠ SR, akademickej obce, SAV, MVO, škôl s cieľom využitia neformálnej EVO vo vyučovacom procese.			✓
	5.1.3 Spolupráca organizácií s cieľom vzájomnej výmeny informácií a poznatkov, zlepšenie prepojenosti plánovaných a realizovaných projektov.		✓	
	5.1.4. Začleniť do mimoškolskej neformálnej výchovy a vzdelávania programy environmentálnej výchovy predovšetkým s využitím zážitkovej formy učenia priamo v prírodnom prostredí.		✓	

5.2 Zlepšenie osvetovej činnosti v oblasti starostlivosti o životné prostredie ako súčasť zvyšovania kvality života obyvateľov a spolupráca s lokálnymi aktérmi miestneho rozvoja /vrátane MAS/, MVO, samosprávami a širokou verejnosťou.	5.2.1 Ďalej podporovať programy v oblasti obnovy sídelného prostredia, revitalizácie krajiny, ekologicky vhodného riešenia vidieckej infraštruktúry.	✓ 12/2017		
	5.2.2 Zvyšovať povedomie verejnosti v oblasti ŽP prostredníctvom spolupráce s materskými centrami, komunitnými centrami, klubmi dôchodcov, CVČ a dobrovoľníkmi.	✓ 12/2017		
	5.2.3 Zaviesť inštitút napr. "Zelenej ceny" s cieľom podporiť rozvoj trhu environmentálnymi službami, naďalej udeľovať Cenu ministra životného prostredia SR a tým upriamiť pozornosť širokej verejnosti na udržateľný prístup k ŽP.		✓	
	5.2.4 Využiť predsedníctvo Slovenska v Rade EÚ v druhom polroku 2016 s cieľom šíriť tému EVO.	✓ 12/2016		

